

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 18 JUNI 1924

No. 442

INHOUD

	Blz.
WETSONTWERP EENER NIEUWE REGELING VAN DE COÖPERATIEVE VEREENIGINGEN door <i>Prof. Mr. H. K. Ribbius</i>	534
Het Schoenenwetje door <i>L. L. F. de Greve</i>	536
Uit het Scheepvaartbedrijf door <i>C. Vermey</i>	538
De Nederlandsche en Nederlandsch-Indische Staatsfinanciën en de politiek van de Nederlandsche Bank (Uit het verslag 1923/24 der Nederlandsche Bank)	539
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Duitse Credietcrisis door <i>Prof. Dr. Kurt Singer</i>	541
Verzekeringbanken in Duitschland door <i>Prof. Dr. Alfred Manes</i>	542
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	544
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	544—551
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.
 Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*.
 Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.
 Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.
 Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
 Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*.

17 JUNI 1924.

In den toestand van de geldmarkt kwam weinig verandering. Het aanbod van geld was ruim, echter nog steeds niet zoo overvloedig als de vorige maand. De prolongatierente was in het begin der week 2½ pCt., maar toonde eerder neiging tot stijgen en later werd weder 3 pCt. genoteerd. Ook particulier disconto was nog niet zoo gemakkelijk. Meestal werd 3½ pCt. genoteerd; slechts enkele posten konden moeilijk voor 3¼ pCt. plaatsing vinden.

* * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op schatkistpapier op 23 Juni a.s. Aangeboden worden drie- en zes-maandspromessen en 4½ percents biljetten met een looptijd van een jaar tot een totaal bedrag van f 60 miljoen.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank ver- toont de post binnenlandsche wissels een daling van f 2,5 millioen. Ook in de afgelopen week blijkt geen schatkistpapier rechtstreeks bij de bank te zijn onder- gebracht. De beleeningen geven een vermeerdering van f 300.000 te zien.

Het creditsaldo van het Rijk, dat de vorige week- staat had aan te wijzen, heeft weder plaats gemaakt voor een debetsaldo ten bedrage van nagenoeg f 6 mil- lioen. De zilvervoorraad der bank steeg met een kleine f 400.000. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief daalden resp. met f 700.000 en f 6,5 millioen. Ook in de afgelopen week heeft de bank dus blijkbaar weder voor eenige mil- lioenen van haar tegoed in het buitenland gereali- seerd.

De biljettencirculatie daalde met f 14,1 millioen. De rekening-courant saldi van anderen namen met f 22,4 millioen toe. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich rond f 1 millioen hooger.

* * *

De wisselmarkt was deze week vrij vast. Ponden verbeterden van 11,51 tot ca. 11,56 hoofdzakelijk door tamelijk groote aankopen van Francs voor Duitse rekening. De Franken schommelden in verband hier- mede weder hevig. Na een flauwe opening op ca. 13,30 steeg de koers Dinsdag plotseling tot 14,52½, om, na een lichte inzinking tot 13,95, op 14,30 met zeer vaste stemming de week te eindigen. Ook het begin der nieuwe week was weder vast. Maandag werd tot 14,95 betaald, evenwel met een flauwe stemming aan het einde van den dag.

LONDEN, 14 JUNI 1924.

De vrij gekomen gelden door dividendbetalingen per 1 Juni werden niet zoo gauw opgenomen als alge- meen verwacht werd, en daardoor was ook deze week kort crediet aangeboden. Daggeld was steeds tegen 2 pCt. verkrijgbaar, terwijl verscheidene transacties tegen 1½ pCt. werden afgesloten. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte gewoonlijk 2½ pCt., maar soms niet meer dan 2¼ pCt.

De omzet op de discontomarkt bleef gering, terwijl de tendens flauw was, doordat de discontokoers van New York verlaagd werd.

2-mnds. prima bankaccept 2¹³/₁₆—7/8 pCt.; 3-mnds. idem 2⁷/₈—3 pCt.; 4-mnds. idem 3—¹/₁₆ pCt.; 6-mnds. idem 3¹/₈—¼ pCt.

WETSONTWERP EENER NIEUWE REGELING VAN DE COÖPERATIEVE VEREENIGINGEN.

Bij Koninklijke Boodschap van 5 April 1924 is bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp „houdende wettelijke regeling opnieuw van de coöperatieve vereenigingen”, dus strekkende ter vervanging van de wet van 17 November 1876, S. 227. Dit wetsontwerp komt in hoofdzaak overeen met het ontwerp van de Staatscommissie voor de Herziening (Wijziging) van de wet op de coöperatieve vereenigingen, gevoegd bij haar Verslag, uitgebracht Juni 1923.

Het wetsontwerp is belangrijk, zoowel ten aanzien van de coöperatieve vereenigingen als ten aanzien van het vereenigingsrecht in het algemeen, gelijk uit het volgende zal blijken.

Merkwaardig is reeds het verschil in uitgangspunt tusschen de wet van 1876 en het ontwerp. De tegenwoordige wet is tot stand gekomen in den aanvang van de ontwikkeling der coöperatie en zij was noodig, omdat de bestaande vereenigingsvormen voor de coöperatieve vereenigingen geen plaats boden. De naamlooze vennootschap kon niet dienen, daar het veranderlijke kapitaal een beletsel was, evenals het vrij in- en uittreden van de leden. De vereeniging van de wet van 1855 was voor de coöperatie gesloten, daar de Koninklijke goedkeuring geweigerd werd, wanneer coöperatieve vereenigingen volgens deze wet rechtspersoonlijkheid trachtten te verkrijgen, op grond dat de vereenigingen volgens deze wet geen winstbejag of een commercieel doel mochten nastreven.

Een afzonderlijke regeling is toen tot stand gekomen en waar het instituut nog in den aanvang zijner ontwikkeling was, kon van ervaring slechts weinig gebruik gemaakt worden: zoo trad de wet dus meer vooruitziende op en gaf regels in de verwachting, dat de ontwikkeling in die richting zoude gaan.

Thans een halve eeuw later vindt de wetgever tegenover zich een krachtige coöperatie, welke in de praktijk hare bestaans-eischen gevonden heeft en welke zich niet geheel ontwikkeld heeft naar de verwachtingen van de wet van 1876 en naar de lijnen door die wet aangegeven.

Nu is het dus hierbij niet meer de taak van den wetgever om richting en leiding te geven aan een instituut in de kinderschoenen tot zijn verdere ontwikkeling, maar veelmeer om een passend juridisch kleed te verschaffen aan een volgroeid maatschappelijk verschijnsel, waarbij in de eerste plaats rekening moet gehouden worden met de eischen, van welke de praktijk heeft geleerd, dat zij voor deze instelling noodig zijn.

Dat doet dan ook het ontwerp en het wil verandering brengen in de bestaande regeling, voor zoover deze niet overeenkomt met de coöperatieve eischen van tegenwoordig.

Bij de oorspronkelijke regeling is men van twee punten uitgegaan. In de eerste plaats moest gezorgd worden, dat leden bij eene coöperatieve vereeniging vrij konden toe- en uittreden, maar daarnaast eischte juist deze omstandigheid een bijzondere regeling voor de aansprakelijkheid tegenover derden. Deze toch, die bij de naamlooze vennootschap hun waarborg vinden in het vaste kapitaal, missen deze zekerheid bij de coöperatieve vereeniging. Afgaande op het belangrijke ledenaantal bij het aangaan der transactie, kan het blijken, dat ten tijde der voldoening de vereeniging zoo is ingekrompen, dat zij de middelen tot nakoming mist. Vandaar dat men meende, dat tegenover de vrijheid van uittreding en dus van de vermindering van het kapitaal, moest staan de persoonlijke aansprakelijkheid van de leden voor de schulden der vereeniging, terwijl ten aanzien van de uitgetreden leden hunne aansprakelijkheid nog een jaar na dat van hunne uittreding gehandhaafd blijft. Wel liet men de mogelijkheid over om in de statuten den omvang van de

aansprakelijkheid te beperken, maar daarbij werd bedoeld een redelijke beperking, welke nog wezenlijke aansprakelijkheid over liet.

Een gevolg van deze beginselen was, dat de vraag wie op een bepaald oogenblik als lid moest worden beschouwd en wanneer het lidmaatschap had opgehouden, van het grootste belang was, zoodat hiervoor een regeling met vele waarborgen, het bekende registerselsel werd uitgedacht. Het lidmaatschap wordt slechts bewezen door de door het lid ondertekende inschrijving in het ledenregister, evenals het uittreden slechts gevolgen heeft, wanneer ook deze verklaring in het register zoowel door het uittredende lid als door het bestuur ondertekend is.

Daarnaast houdt de wet in eene opsomming van een achttal onderwerpen, welke de notarieel opgemaakte statuten moeten bevatten op straffe van nietigheid, zoodat wanneer de regeling van een daarvan ontbreekt, geen coöperatieve vereeniging is tot stand gekomen.

De hier besproken regelingen hebben in de praktijk tot bezwaren aanleiding gegeven en hebben in zooverre niet voldaan aan de bedoelingen.

Theoretisch is de gedachte zeker juist, dat de belangen van crediteuren in de aansprakelijkheid een tegenwicht moeten vinden tegen de onzekerheid van het kapitaal der vereeniging, maar dit geldt slechts in zooverre als er belangrijke credieten aan de vereeniging worden versterkt. Voor die coöperaties, waar dergelijke credieten niet voorkomen, en de vorderingen contant plegen voldaan te worden, is deze aansprakelijkheid niet noodig, maar zij houdt intengedeel de uitbreiding der vereeniging tegen, omdat velen, die lid zouden willen worden, de mogelijkheid van grootere geldelijke verplichtingen dan het aandeel of de jaarlijksche bijdragen niet op zich durven nemen.

Waar geheele uitsluiting der meerdere aansprakelijkheid niet is toegelaten en blijkens onlangs gezeten uitspraak van den Hoogen Raad nietigheid der tot stand koming van de vereeniging medebrengt, heeft de praktijk erop gevonden de verdere aansprakelijkheid niet uit te sluiten, maar in zooverre te beperken, dat dit feitelijk met een uitsluiting gelijk staat, bijv. tot een bedrag van f 1,— of f 0,50 per aandeel of per lid.

Daar echter, waar groote credieten aan de vereeniging worden verstrekt, bleek de praktijk soms nog een sterkere aansprakelijkheid te vorderen, dan de wet stelde en veelal werden daar de leden volgens de statuten persoonlijk direct tegenover de geldschietters als borgen aansprakelijk gesteld wegens aan de vereeniging voorgeschoten gelden.

Deze feitelijke toestand schijnt tot geen moeilijkheden in het verkeer aanleiding te hebben gegeven: het is in het belang van de vereeniging zelf om de aansprakelijkheid niet verder te beperken, dan voor haar bedrijf wenschelijk is, daar anders de noodige credieten niet zullen zijn te verkrijgen, terwijl bij vele coöperaties de feitelijke uitsluiting der meerdere aansprakelijkheid wegens het ontbreken van credietverschaffing geen bezwaar geeft.

Het ontwerp nu sluit zich hiervoor aan bij dezen door de praktijk gevormden toestand. Als regel is gehandhaafd de volle aansprakelijkheid der gezamenlijke leden voor de schulden der vereeniging, maar het is toegelaten in de statuten deze aansprakelijkheid anders te regelen, te beperken en zelfs uit te sluiten, zoodat zij tot niet meer dan tot hun oorspronkelijk aandeel of jaarlijksche bijdrage gehouden zijn. Indien er echter meerdere aansprakelijkheid bestaat, blijft deze als te voren gehandhaafd over het jaar, volgend op dat der uittreding.

Ook de strenge regeling van het bewijs van het lidmaatschap heeft tot ernstige bezwaren aanleiding gegeven en tot onverkwikkelijke procedures, waarbij chicanes een beroep werd gedaan op het ontbreken van eenige handteekening in het register, als bewijs

vereischt. Bij de groote uitbreiding van verschillende coöperatieve vereenigingen, waarbij de leden verspreid en dikwijls ver van het kantoor wonen, kon niet steeds voldoende de hand worden gehouden aan de vereischte teekening in het register. Bij een liquidatie kwamen dan de onaangename gevolgen, dat eenerzijds de leden op het ontbreken daarvan een beroep deden om hunne aansprakelijkheid te ontgaan of dat anderzijds een uittreding uit de vereeniging werd ontkend. De wettelijke regeling, aannemelijk bij kleinere vereenigingen, waarvan de leden gemakkelijk bereikbaar zijn, is voor de grootere coöperaties ondeugdelijk.

Ook hieraan is tegemoet gekomen door de inschrijving in het register te doen vervallen en daarvoor in de plaats te vorderen schriftelijke aanvraag en aanneming van het lidmaatschap en schriftelijke opzegging en erkenning, dat de opzegging ontvangen is. Met behulp dezer geschriften zal het lidmaatschap evenzeer als met behulp van het register zijn vast te stellen. Bezwaren hiertegen aangevoerd, waarbij op de handhaving van de bestaande regeling wordt aangedrongen, schijnen mij overdreven.

Indien de meerdere aansprakelijkheid der leden niet is uitgesloten, zal een ledenlijst, jaarlijks bij te werken, bij het bureau van het handelsregister moeten worden nedergelegd, opdat crediteuren kennis kunnen nemen van de waarde van hun zekerheid.

Merkwaardig is, dat hierdoor de kenschetsende verschillen tusschen coöperatieve en andere vereenigingen voor een belangrijk deel zijn vervlakt en dat bij een eventuele wijziging van het geheele vereenigingsrecht wellicht met enkele speciale bepalingen voor de coöperatieve vereenigingen zou kunnen worden volstaan. In het eerste stadium der coöperatie werden deze verschillen veel scherper gedacht, dan later bleek noodig te zijn.

Volgens de tegenwoordige wet moeten de statuten o.m. de voorwaarden der uittreding regelen. Er bestond wel strijd hoever deze voorwaarden konden gaan, zonder dat zij geacht werden de vrije uittreding onrechtmatig te belemmeren. Thans is voorgesteld, dat de uittreding alleen kan geschieden tegen het einde van het boekjaar en dat daaraan voorwaarden kunnen worden verbonden in overeenstemming met haar doel en strekking. In de memorie van toelichting wordt daaromtrent gezegd, dat deze voorwaarden nimmer verder mogen gaan, dan een door de omstandigheden en den aard der vereeniging (bijv. productie coöperatie) gerechtvaardigde beperking der uittreding.

Belangrijk gewijzigd wordt de tot stand koming der vereeniging in verband met de vele nietigheden, waaraan de bestaande wet deze tot stand koming blootstelt. Het systeem is tot heden aldus: de vereeniging moet worden opgericht bij notarieele akte, welke akte een aantal regelingen moet bevatten, welke op straffe van nietigheid zijn voorgeschreven. Is dus een verzuim gepleegd, dan is de vereeniging niet tot stand gekomen en kunnen geen rechten daaraan worden ontleend. De akte moet worden gepubliceerd en in het handelsregister ingeschreven en daarna geldt de vereeniging als rechtspersoon. Er is dus steeds een tijd, gedurende welken de vereeniging wel bestaat, maar nog geen rechtspersoon is, zooals trouwens ook het geval is bij de vereenigingen van de wet van 1855.

In de practijk kan dit tot moeilijkheden leiden met betrekking tot eventuele overeenkomsten in dien tusschentijd aangegaan, zooals het bekende geval van de Utrechtsche ijsclub aantoonde.

De voorgestelde regeling laat de oprichting der vereeniging vrij en geeft geene voorschriften op straffe van nietigheid. Indien echter de oprichtingsakte notarieel wordt verleden en deze inhoudt den naam der vereeniging, waarin het woord „coöperatief” moet voorkomen, de plaats der vestiging en de aanduiding van het bedrijf, dat zal worden uitgeoefend, verkrijgt de vereeniging dadelijk bij hare oprichting rechtspersoonlijkheid. Dit is een groote vereenvoudiging en ver-

betering. De gevaarlijke tusschenperiode is verdwenen en de eischen van hetgeen de statuten moeten bevatten, zijn tot een minimum teruggebracht. Ernstig is overwogen of het vereischte van notarieele tusschenkomst moet worden behouden, maar de overweging, welke tot het behoud daarvan geleid heeft, is deze, dat bij een coöperatieve vereeniging, welke tot in lengte van tijd kan werken, zoo groote en gewichtige belangen betrokken zijn, dat de oprichting zoo moet geschieden, dat het richtig functionneeren wordt gewaarborgd. Om aan het kostenbezwaar tegemoet te komen is tevens bepaald, dat de president der Rechtsbank den notaris kan gelasten, als daarvoor reden is, zijn tusschenkomst kosteloos te verleenen.

Indien de duur van de vereeniging in de statuten niet is bepaald, wordt zij geacht voor onbepaalden tijd te zijn aangegaan. Verlenging komt dan dus niet meer te pas, terwijl ook de onaangename gevolgen van een verzuim om verlenging te vragen dan niet meer kunnen voorkomen.

De openbaarmaking en inschrijving blijven ook thans vereischt; zoo lang deze niet geschied zijn, zijn de bestuurders, nu met de vereeniging, persoonlijk en ieder voor het geheel aansprakelijk.

Waar hier gesproken wordt van de persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurders, kan tevens gewezen worden op een bepaling, waarin de aansprakelijkheid van de bestuurders tegenover de vereeniging voor een niet behoorlijke vervulling van hun taak wordt geregeld. Zij zijn voor de gevolgen daarvan hoofdelijk aansprakelijk, tenzij zij kunnen bewijzen, dat zij tot de verkeerde handeling niet hebben medegewerkt en alles gedaan hebben om de gevolgen daarvan af te wenden, zoodra deze te hunner kennis is gekomen. Bij minder schuld kan de rechter ook de aansprakelijkheid van het betreffende bestuurslid verminderen. Er bestond geen dergelijke bepaling in ons vereenigingsrecht en de rechter moest de aansprakelijkheid van het bestuur naar algemeene beginselen vaststellen.

Een andere uiterst belangrijke nieuwigheid is de regeling van de algemeene vergadering. Tot heden ging de wetgeving bij vereenigingen uit van de veronderstelling, dat de hoogste macht vanzelf sprekend berusten moest bij de gezamenlijke leden, de algemeene ledenvergadering. Theoretisch juist, bleek deze regeling bij de groote toeneming van het vereenigings- en vennootschapsleven niet te voldoen aan haar doel de eindbeslissing te geven aan de direct belanghebbenden, de leden zelf. Men is tegenwoordig veelal van zooveel vereenigingen lid, door effectenbezit aandeelhouder van zoovele vennootschappen, dat het bijwonen van alle algemeene vergaderingen een onmogelijkheid is geworden. Het gevolg is dat in het algemeen de ledenvergaderingen door slechts een klein gedeelte van de leden of aandeelhouders worden bezocht. Haar besluiten zijn dus niet de uitdrukking van den werkelijken wil van de leden en zoo wordt niet bereikt, wat met de ledenvergadering bedoeld is. Indien aan den anderen kant de meeste leden zouden opkomen, zou bij groote vereenigingen het groote aantal leden een beletsel zijn voor het behoorlijk behandelen der zaken. Dit spreekt in het bijzonder bij coöperatieve vereenigingen met haar dikwijls bijzonder groot ledental.

Meerdere stemmen zijn dan ook opgegaan tegen de oorspronkelijke regeling van de algemeene ledenvergadering en men heeft betoogd, dat evenals de landgenooten niet in persoon, maar bij vertegenwoordiging deelnemen aan het landsbestuur, deze vorm ook gewenscht is voor andere groote gemeenschappen. De vertegenwoordigers zullen de vergadering bijwonen en daardoor zal tevens meer verzekerd zijn, dat de verschillende opvattingen en stroomingen onder de leden tot haar recht komen, waarvan anders niet gehoord wordt, omdat zij op de vergadering geen woordvoerder hebben.

Bij het wetsontwerp wordt met deze nieuwe gedachte een proef genomen, welke alle belangstelling en

aandacht verdient. Indien het ledental meer dan 200 bedraagt, kan bij de statuten bepaald worden, dat de algemeene vergadering zal bestaan uit een door de leden gekozen raad van ten minste 20 leden. De wijze van verkiezing, de grootte van den ledenraad en alle verdere bijzonderheden worden door de statuten geregeld, terwijl de raad ontbonden is, wanneer het ledenaantal der vereeniging beneden 200 zal zijn gedaald.

Over de werking van deze bepaling is weinig te voorspellen en veel zal afhangen van de wijze, waarop deze instelling in de statuten zal worden geregeld.

Van groot belang daarvoor is of de belangen van de minderheid door eene behoorlijke evenredige vertegenwoordiging tot hun recht zullen komen of dat door vrije stemming de raad geheel zal bestaan uit vertegenwoordigers van de meerderheid. In het laatste geval zijn er groote bezwaren aan deze regeling verbonden en zou gevraagd moeten worden of niet eenige algemeene regelen voor de wijze van verkiezing in de wet moeten worden opgenomen.

Hetzelfde geldt voor den termijn van zitting van den raad, waarover geen bepaling in de wet voorkomt en welke dus in de statuten behoort te worden geregeld. Wellicht zou het wenschelijk zijn een maximum zittingsduur in de wet voor te schrijven om te voorkomen dat deze in de statuten te lang wordt gesteld. De verkiezing van den raad is immers het eenige, waardoor de leden nog zelf invloed kunnen uitoefenen: wanneer de raad gekozen is en tijdens zijn zittingsduur kunnen de leden geen invloed uitoefenen en geen vervroegde ontbinding uitlokken. De raad vervult geheel de taak van de algemeene vergadering en beslist dus ook over statutenverandering. Tegenover deze groote bevoegdheid zal gezorgd moeten worden, dat de raad zooveel mogelijk de afspiegeling geeft van de gezamenlijke leden en dat door periodieke afrekening op niet te langen termijn de leden van eventueel gewijzigde opvattingen en van critiek op de gedragingen van hunne vertegenwoordigers kunnen doen blijken. Is dit aan de eigen regelingen niet toe te vertrouwen, dan zal ook hieromtrent wettelijke aanvulling noodzakelijk zijn.

De belangrijkste wijzigingen zijn hiermede aangegeven. Er komen nog meerdere technische verbeteringen in het ontwerp voor, terwijl ongewijzigd is gebleven de omschrijving van de vereenigingen, waarop deze wet van toepassing zal zijn. Terecht werd overwogen, dat waar het geven eener juiste bepaling der coöperatieve vereeniging zeer moeilijk is, er geen reden is verandering te brengen in een omschrijving, die thans meer dan 40 jaren heeft gegolden en in dien tijd, waarin de coöperatie zich krachtig heeft ontwikkeld, nimmer aanleiding gaf tot bezwaren van welken aard ook.

Ten slotte nog een enkele opmerking: de vraag, welke statutenwijzigingen geoorloofd zijn en aan welke de minderheid gebonden is, heeft zich in ons vereenigingsrecht meermalen voorgedaan, maar is in de wettelijke regelingen nergens behandeld. Ook hier ontbreekt een dergelijke aanwijzing en zoo zal dus ook in de toekomst het al of niet geoorloofde van eene statutenwijziging volgens de rechtspraak van den Hoogen Raad hiervan afhangen of deze wijziging beschouwd moet worden als eene uitvoering te goeder trouw van de overeenkomst, welke de grondslag is van den band tusschen leden en vereeniging. Het moet erkend worden, dat een nadere omschrijving van bepaalde wijzigingen, welke niet geoorloofd zouden zijn, uiterst moeilijk is te geven.

Zooals in den aanvang reeds is gezegd, is het ontwerp de vrucht van samenwerking tusschen vertegenwoordigers van verschillende groepen coöperaties en juristen, waarbij met de ervaring, de belangen der vereenigingen en de rechten van derden ernstig rekening is gehouden. Waar de tegenwoordige wet, ontstaan in een tijd, toen de coöperatie in haar begin was, op vele belangrijke punten niet meer kan

voldoen aan de rechtmatige eischen van dezen tot wasdom geraakten verkeersvorm, mag eene spoedige totstandkoming van het wetsontwerp tot wet worden gewenscht.

RIBBIUS.

HET SCHOENENWETJE.

Toen mij in April 1923 werd gevraagd of ik bereid zou zijn metertijd eene benoeming te aanvaarden tot voorzitter der Commissie van Advies in zake de uitvoering van de Schoenenwet, waren de plannen der Regeering mij uit de dagbladen nauwelijks bekend. Niet alleen miste ik elk aanrakingspunt met, en belangstelling voor de Nederlandsche schoenen-industrie en -handel, doch mijne persoonlijke neigingen waren die van een normalen vrijhandelaar.

Nu de praktische toepassing der schoenenwet tot het verleden behoort, lijkt het der moeite waard enkele mijner ervaringen uit hoofde van mijne bovengenoemde functie meer algemeen bekend te maken.

Wat mij in het door mij aangenomen voorstel aantrok, waren vooral twee zeer opvallende tegenstellingen. Ten eerste: de belangen van fabrikanten en importeurs, die schijnbaar recht tegen elkaar indruischten, terwijl deze beide partijen in de commissie vertegenwoordigd zouden zijn. Ten tweede: de uit de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp blijkende meening, dat deze bescherming niet alleen geen prijsverhooging zou (mocht) brengen, doch dat zij de inheemsche nijverheid wellicht in staat zou stellen aan de buitenlandsche concurrentie het hoofd te bieden. Hiervoor zou toch prijsverlaging noodig zijn, iets wat men allerminst gewend is van bescherming te verwachten.

Punt een maakte mijne taak daarom aanlokkelijk, wijl ik mij dadelijk voornam zoo mogelijk der commissie een eensgezind advies te doen uitbrengen voor den algemeenen maatregel van bestuur, die de uitvoering der wet nader zou hebben te regelen, en punt twee was mij toenmaals nog een raadsel.

Mijne belangstelling nam zeer toe bij het lezen van het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer, waaruit ik de wetenschap putte dat de vaderlandsche nijverheid een oude gevestigde industrie was, die op degelijke en gezonde wijze nagenoeg geheel placht te voorzien in de behoeften van ons land, en alleen zoozeer in het gedrang was gekomen door zeer ongezonde uitheemsche omstandigheden, die in beginsel slechts voorbijgaand zouden kunnen zijn. Het kwam mij derhalve aannemelijk voor eene poging te doen om dit bedrijf weer op de been te helpen, ten einde te voorkomen, dat het bezweken zou zijn, met alle rampzalige gevolgen daarvan, zooals nog erger werkloosheid enz., als de buitenlandsche concurrentie niet meer zou goedkoop zou kunnen leveren.

Ter illustratie hiervan moge dienen, dat voor den oorlog (1913) de in- en uitvoer van schoenwerk elkaar ongeveer dekten, terwijl de invoeroverschotten na den oorlog sterk toenamen, en wel ongeveer bedroegen:

in 1919:	722.000	paren
„ 1920:	1.717.000	„
„ 1921:	2.545.000	„
„ 1922:	4.177.000	„

bij eene totale jaarlijksche behoefte van rond 7.000.000 paren.

Officieus werd mij medegedeeld dat de Minister het voornemen had bij aanneming van het wetsontwerp 9 deskundigen uit te noodigen zitting te nemen in de comm. van advies, en wel 3 fabrikanten, 1 grossier, 2 schoenmakerspatroons, 1 vertegenwoordiger van de lederbewerkers (schoenmakers), 1 vertegenwoordiger der winkeliers en den oud-Pres. Dir. van het Rijks-distributiekantoor voor huiden en leder.

Ten einde eene vlotte, zakelijke behandeling te bevorderen, indien ook de Eerste Kamer evenals de Tweede Kamer het wetsontwerp zou aannemen, werd spoedig daarop eene voorloopige bespreking gehouden, die elk officieel karakter miste. In deze bijeenkomst werd als leidraad gesteld, dat wij zouden trachten

te zijner tijd snel een advies uit te brengen, en dit in zoodanig eenvoudigen vorm te gieten, dat met den minsten administratieven omslag recht op het doel der wet zou worden afgestevend.

Hoewel de meening der deskundigen op velerlei punten zeer uiteen liep, was het mij eene verrassing reeds bij die eerste vergadering tot de overtuiging te komen dat het mogelijk zou worden een advies uit te brengen, dat aller instemming zou hebben. Niet alleen werd blijkbaar door de vertegenwoordigers van hen, die door het gedeeltelijk sluiten der wijd open deur nadeel zouden ondervinden, de billijkheid of wenselijkheid van het doel der voorgedragen wet erkend, maar ook bleek den importeurs — grossiers zoowel als winkeliers — een doorn in het oog te zijn dat de valutaconcurrentie allerlei beunhazen ten goede kwam en daarbij de oude gevestigde handel benadeelde.

Het advies kon dan ook later zeer spoedig en eenstemmig worden uitgebracht, en uit het Kon. Besluit van 25 Juni 1923 No. 298, heeft een ieder kunnen zien dat de invoer werd beperkt tot een vierde deel van de waarde van dien import in het jaar 1922. Hiermede werd feitelijk de normale toestand van voor den oorlog zooveel mogelijk benaderd.

De onzekerheid omtrent de in den lande aanwezige voorraden, in verband met den korten duur van de wet, dwongen als 't ware van zelf tot het stellen van een gedeeltelijken eisch tot aankoop in Nederland om eene vergunning voor den invoer van buitenlandsch schoenwerk te bekomen. Werd hiervoor aan de hand van ons advies eerst een zesvoud gekozen, een veelvoud waartoe vrij ingewikkelde beschouwingen en becijferingen den grondslag legden, den 1en November 1923 werd dit door den Minister in overleg met onze commissie tot een viervoud terug gebracht, en spoedig na de verlenging der wet met 1 Januari 1924 kon dit op voorstel der commissie worden gesteld op het dubbele (ingaaude 18 Januari 1924). Den 9en April j.l. werd het gebracht op eene gelijke hoeveelheid en 16 Mei 1924 op één kwart daarvan.

De Staatscourant van gisteren behelste het bericht der intrekking van het invoerverbod met 16 dezer. Technisch scheen het regelen van de invoerbeperking aanvankelijk een uiterst moeilijke zaak. Had ik uit mijn crisis-loopbaan aan het Departement van L. H. en N. een zekere mate van tegenzin overgehouden tegen allerlei Regeeringsbemoedigen met den handel, de talrijke sombere voorspellingen bij de behandeling der wet — consentenhandel, voortdurend noodzakelijke wijziging der voorschriften, bureaucratie enz. — hadden mij er op gespist doen zijn om het advies zoo samen te stellen, dat de uitvoering voor ieder eenvoudig schoenmaker bevattelijk zou wezen, en — behoudens de principieele inkrimping — geenerlei wezenlijke belemmering voor vakmensen zou scheppen.

Ik meen op grond mijner geregelde aanraking met het „Schoenenkantoor” te mogen zeggen, dat het Departement van Handel en de chef van het genoemde kantoor er in geslaagd zijn te dien opzichte goed werk te doen. In geen enkel dagblad of tijdschrift, en evenmin in een mij geregeld toegezonden vakblad heb ik op dat gebied klachten gelezen. Ook ander-

zijds zijn die mij niet ter oore gekomen. Dat er onder diegenen, die in de laatste jaren nagenoeg geheel of uitsluitend hun bestaan hadden gevonden in den schoenen-invoer, soms wel ontevredenheid tot uiting kwam, en dat deze heeren enkele schaarsche pogingen in het werk stelden om ruimer en gemakkelijker invoerbepalingen te krijgen, doet hier niets aan af.

Het pleit overigens wel voor het kostelijke aanpassingsvermogen dier handelaren dat zij — eenmaal overtuigd dat zij in het schuitje moesten meevaren — snel de bakens naar het tij wisten te verzetten, en de noodige verbindingen met de Nederlandsche fabrieken spoedig tot stand brachten.

Om de kosten van het schoenenkantoor te dekken werd aanvankelijk bij den invoer eene heffing van 2 pCt. der waarde opgelegd, doch ten gevolge van het uitnemende commercieele beheer van dit aan den oorlog herinnerende crisis-kantoor, kon dit recht bij de wetsverlenging worden teruggebracht tot 1 pCt. (ingaaude 10 Januari 1924). Terloops zij aangestipt dat de uitvoering der wet derhalve geen kosten voor den Staat heeft veroorzaakt.

Van de bankgaranties, die door de importeurs werden gesteld voor de richtige naleving der bepalingen, werd er geen enkele verbeurd.

Wanneer men nu de vraag stelt of het doel der wet inderdaad werd bereikt, dan dient men zich die bedoeling juist voor oogen te houden. Ik meen deze het beste weer te geven door uit de M. v. T. de volgende woorden aan te halen: „... de industrie mogelijk (te) maken, door het verkrijgen eener normale productie wederom in dezelfde mate als voorheen in de binnenlandsche behoefte te voorzien en haar productiekosten dientengevolge te verminderen; waardoor zij tevens beter in staat zal zijn aan de buitenlandsche concurrentie het hoofd te bieden.”

Onderstaande, eenvoudige, officieele cijfers toonen helder aan dat inderdaad dit doel werd bereikt.

Van Juli 1923 t/m Mei 1924 werd ingevoerd voor eene waarde van rond f 4.000.000, zijnde ongeveer $\frac{1}{4}$ van den invoer in 1922. In de behoefte voor de overige $\frac{3}{4}$ — in 1922 gedekt door buitenlandsch werk — werd dus in de genoemde periode voorzien door de inheemsche nijverheid. Het doel om den invoer terug te brengen tot de normale hoeveelheid van voor den oorlog, werd hiermede in de praktijk vrijwel bereikt.

De herleving in de fabrieken was van dien aard, dat het ingeteerde voortbrengingsvermogen zich herstelde, dus toenam, en wel van 1 Jan. '23 tot 1 Jan. '24, met ongeveer 10 pCt. Dat het werkelijk bereikte percentage der volle-productie-capaciteit, waarop de Nederlandsche fabrieken konden werken, onder de boven geschetste omstandigheden steeg, is duidelijk. In den aanvang van dit jaar bedroeg dit reeds ongeveer het dubbele van een jaar te voren, terwijl het sedert dien nog toenam. In wat mindere mate steeg het aantal arbeiders, doch de werkloosheid daalde zeer sterk en is nu praktisch nihil. De voortbrengingskosten zakten aanmerkelijk, zoo zelfs dat de oude uitvoer begon te herleven.

En zoo kon de voorspelling bewaarheid worden dat niettegenstaande de bescherming, die de wet verleende,

Invoerwaarde, afgerond in duizendtallen gulden, van schoenwerk, vallende onder de Schoenenwet.

	1922 geheel	1923						1924				
		Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April.	Mei.
Totaal.....	16.087	117	293	431	358	411	287	383	422	355	535	473
Duitschland.....	11.447	68	164	170	152	184	86	114	178	98	140	140
Engeland.....	2.095	33	44	101	98	108	113	151	129	149	164	150
België.....	59	5	9	30	21	16	29	14	27	35	68	76
Ver. Staten.....	—	—	—	4	1	21	8	1	6	1	19	5
Frankrijk.....	—	4	6	10	6	10	7	10	4	4	4	26
Zwitserland.....	631	4	63	69	34	21	12	50	62	40	35	33
Oostenrijk.....	251	3	8	29	20	20	13	10	6	6	12	11
Tsjechoslowakije.....	1.070	—	—	17	25	31	19	33	10	22	82	32

de schoenenprijzen bijna voortdurend en soms zeer scherp zijn blijven dalen tijdens de periode van de toepassing der wet. In het einde van Februari j.l. kwam er eene keer in die daling en brachten de hoog oplopende lederprijzen eene kleine verhooging, die echter opmerkelijk weinig de aandacht schijnt te hebben getrokken buiten de vakkringen.

Wij laten buiten beschouwing de academische stelling, die in theorie alleszins aannemelijk is, doch wel nimmer voor bewijs vatbaar zal zijn, dat zonder de schoenenwet de prijzen nog meer of nog sneller zouden zijn gedaald. In dat licht bezien zal het ook wel onnaspeurlijk blijven of inderdaad het Nederlandsche schoenendragende volk het gelag heeft betaald en of deze rekening groot is geweest.

Tastbaar staat daar tegenover dat eene oude uitgebreide nijverheid, die zonder eenige bescherming gewend was te voorzien in eene inheemsche dagelijkse behoefte, die bijna voor Jan en alleman van belang is, door deze wet in het leven is gehouden. Ik heb de overtuiging gekregen dat vele fabrieken na aan den afgrond toe waren, en wanneer onze nijverheid thans op den rug had gelegen, dan ware een moeilijk te herstellen kwaad gesticht.

Wanneer ik nu mijne indrukken samenvat, dan zou ik willen zeggen dat deze wet het door haar beoogde doel wel zeer juist en snel langs rechte lijnen heeft bereikt. Dat er in vakkringen, ook in die takken van het bedrijf waar deze overheidsdwang in den aanvang als een ernstig gevaar werd beschouwd, bijna uitsluitend lof is te hooren geweest, spreekt boekdeelen. De verklaring daarvan is meer nog te vinden in de stabiliteit die zij schiep, dan wel in de bepalingen zelf. Het is algemeen bekend dat niets zoo fnuikend is voor nijverheid en handel als onzekerheid, steeds wisselende en onberekenbare invloeden. Van alle zijden, zoowel door winkeliers en importeurs als door de fabrikanten, is talloze malen gewezen op het heil van den moreelen steun, dien de wet heeft gegeven.

En ik aarzel niet als mijn eindoordeel uit te spreken, dat daardoor een algemeen belang krachtig gehandeld is geworden.

L. L. F. DE GREVE.

Hilversum, 14 Juni '24.

UIT HET SCHEEPVAARTBEDRIJF.

Op de vrachtenmarkt hebben de achter ons liggende weken zich gekenmerkt door een voortdurende inkrumping der zaken, waarvan men terecht zou kunnen zeggen dat zij waren „conspicuous by their absence”. Verwondering kan dit nauwelijks wekken; het nauw verband tusschen den economischen en den politieke toestand, de invloed door de politieke constellatie op het economisch leven uitgeoefend is sedert 1914, ja duidelijker wellicht nog sedert het sluiten van den wapenstilstand, zoo vaak en voor den handel dikwijls op zoo pijnlijk voelbare wijze gebleken, dat men terecht de Europeesche politiek is gaan beschouwen als de barometer van het internationale zakenleven.

Helaas is van een consolidatie, van een zich langzaam maar zeker in rustiger banen bewegen der Europeesche politiek slechts bitter weinig te bespeuren. De uitslag der jongste verkiezingen in Frankrijk, die aan het bewind van het kabinet Poincaré — een der krachtigste en meest doelbewuste politici van onzen tijd — een naar veler meening ontijdig einde maakte, de als gevolg der radicale zwenking naar links ontstane presidentiële crisis, welke oplossing ongetwijfeld verdere verrassingen zal baren, zijn op zich zelf reeds voldoende om via het nationale ruilmiddel, dat aan hernieuwde baisse-aanvallen het hoofd moet bieden en dientengevolge gedurende de laatste weken niet onaanzienlijk is gedeprimeerd, het internationale zakenleven uiterst ongunstig te beïnvloeden.

Het beeld dat Duitschland's politieke constellatie biedt is al even verward; de kabinetscrisis en het daarop gevolgd overleg met de leiders der politieke

partijen heeft de onmacht dier politieke leiders wel op zeer duidelijke wijze gedemonstreerd en het is kenschetsend voor de „impasse” waarin het Duitsche politieke leven allengs is geraakt, dat na enkele weken Marx redivivus als redder in den nood opnieuw als kabinetsformateur is opgetreden.

Versterkt is hij echter niet uit dien strijd gekomen en het is zeer wel mogelijk, dat de reactionnaire stroomingen, maar al te zeer gekant tegen de door de Commissie Dawes ontworpen plannen, ook het tegenwoordige kabinet Marx, dat klaarblijkelijk oprecht wil streven naar een regeling van het schadevergoedingsprobleem op den door de deskundigen aangegeven grondslag, eerlang opnieuw tot aftreden zullen dwingen.

Dat onder deze omstandigheden de voorstellen der deskundigen op den achtergrond zijn gedrongen en het schadevergoedingsprobleem, dat toch feitelijk de economische constellatie beheerscht, geen stap nader tot de allerwegen gewenschte oplossing is gebracht, spreekt vanzelf.

Bovendien doen zich naast deze op den voorgrond tredende factoren nog andere invloeden gelden, die al evenmin bijdragen tot het scheppen van een voor het zakenleven zoo onmisbare stemming van vertrouwen. Zoo zien wij b.v. hoe in Engeland, waar het kabinet MacDonald zich schijnbaar slechts kan handhaven door de weinige geneigdheid der conservatieve en liberale leiders om de kiezers opnieuw ter stembus te roepen, voortdurend min of meer ernstige stakingen uitbreken, die niet nalaten een uiterst schadelijken invloed op het bedrijfsleven uit te oefenen. Ook hier schijnt de krachtige hand, de leider die welbewust op zijn doel afgaat, te ontbreken, ja veel eer lijkt het kabinet zich zoo goed mogelijk aan te passen aan de verschillende stroomingen in de binnenlandsche politiek met af en toe — wanneer de omstandigheden gunstig lijken — het doen van concessies aan de eigen partijgenooten, die zich toch reeds bitter beklagen over de „geringe voordeelen” die het socialistisch régime zijn aanhangers tot dusver bezorgde.

Ook de Vereenigde Staten, welke nationale industrie aanvankelijk een periode van bloei heeft doorgemaakt, ondervinden thans den terugslag van de nog steeds voortdurende crisis in het Europeesch zakenleven.

Bovendien oefenen de inmiddels in werking getreden beperkende emigratie-bepalingen een zeer belemmerenden invloed niet slechts op het transatlantische emigrantenverkeer, doch ook op de Amerikaansche nijverheid zelve, waar tengevolge van het in verhouding geringe aanbod van arbeidskrachten, de loonen een vrij hoog peil hebben bereikt met daarmede gepaard gaande hoogen kostprijs, wat de „Konkurrenzfähigkeit” van het product nauwelijks ten goede komt.

De emigratiewetten zijn overigens voor de betrokken maatschappijen, die weleer voor een aanzienlijk deel der inkomsten op het emigranten-verkeer waren aangewezen, een harde slag, die dubbel ernstig is, waar ook de vrachtdiensten tengevolge der concurrentie van de verschillende Shipping Board Lijnen, nauwelijks loonend geëxploiteerd kunnen worden. Karakteristiek is de propaganda door enkele Engelsche Maatschappijen in de Amerikaansche studentenwereld gemaakt; niet slechts worden tegen sterk verlaagde prijzen „excursion-tickets” beschikbaar gesteld, doch men is ook doende spaarfondsen te creëren, waardoor het den studenten mogelijk wordt gemaakt gedurende de zomer-vacantie een uitstapje naar Engeland te maken. Loffelijk als het streven der Engelsche Maatschappijen is om op deze wijze het verkeer te stimuleeren, afdoend kunnen dergelijke maatregelen niet zijn en waar de politieke motieven die aan de beperkende emigratie-bepalingen ten grondslag liggen, een terugkeer tot de beginselen, die weleer ten aanzien van het emigranten-vraagstuk door de Regeering der Vereenigde Staten werden gehuldigd, voor de

naaste toekomst hoogst onwaarschijnlijk maken, zal het voor die transatlantische reederijen, die juist gedurende de laatste jaren haar vloot van passagiersschepen hebben uitgebreid, noodzakelijk zijn te trachten op andere wijze duurzaam, loonend emplooi voor het teveel aan scheepsruimte te vinden.

Ook op de vrachtenmarkt heeft de politieke onzekerheid haar invloed krachtig doen gelden. De schommelingen van het internationale ruilmiddel — ook het Engelsche betaalmiddel was gedurende de laatste weken weinig stabiel — bleken een ernstig beletsel voor het doen van omvangrijke zaken in den graanhandel en zoo is het aantal bevrachtingen van Montreal, den tijd van het jaar in aanmerking genomen, opvallend gering, terwijl ook van Noord-Amerika slechts sporadisch afdoeningen worden gemeld.

Van de Zwarte Zee zijn de vrachten scherp teruggelopen; de laatste bevrachtingen kwamen tot stand op het verlaagd niveau van 12/9, welk cijfer voor Nederlandsche schepen, die, zooals bekend, vijfmaal hogere rechten in Russische havens moeten betalen dan de schepen varende onder de vlag der landen die een handelstractaat met de Sovjet-regeering sloten, een niet onaanzienlijk verlies oplevert.

Van Bombay/Calcutta is de vraag op het oogenblik al evenmin groot, terwijl de 2/3 loshavens in de Middellandsche Zee, Vereenigd Koninkrijk of Vasteland van Europa door bevrachters verlangd, weinig aantrekkelijks voor de reederijen hebben.

De vrachten van Australië zijn al evenmin attractief; van Zuid-Australië werden enkele booten bevracht op basis van 32/6, doch bevrachters toonen weinig geneigdheid dit toch reeds zeer lage cijfer voor verdere tonnage te betalen en het lijkt allerminst onwaarschijnlijk dat reeders gedwongen worden opnieuw verlaagde cijfers te aanvaarden.

De vraag naar ruimte voor het vervoer van graan van Vancouver naar Vereenigd Kon./Vasteland van Europa is tot een minimum gereduceerd en de vracht daalde tot 32/6. Een groot nadeel bij deze bevrachtingen is het voor deze ladingen in gebruik zijnde Portland Oregon charter, een z.g. „standard-form”. Krachtens deze charter toch wordt het stoomschip eerst geacht een „arrived ship” te zijn op het oogenblik waarop het ligplaats neemt aan de door bevrachters aangewezen laadplaats. Tengevolge van het groote aantal gedurende de laatste maanden van Vancouver bevrachte schepen duurde het in sommige gevallen weken voordat het schip de door bevrachters aangewezen laadplaats kon innemen. Niet slechts loopen de reederijen, wanneer de vrachten terug gaan, het gevaar dat bevrachters — nadat het schip wellicht enkele weken ter reede heeft liggen wachten op het vrijkomen der laadplaats — de charter annuleeren, doch ook wanneer deze „uiterste maatregel” niet wordt toegepast, is het den reeders veroorzaakte verlies zeer groot, daar zij geenerlei vergoeding voor dit oponthoud ontvangen en bovendien — wanneer met de belading eenmaal een aanvang wordt gemaakt, gaat het gemeenlijk zeer snel — gedwongen worden despatch money te betalen voor den bij de belading bespaarden tijd (sic)! Deze charter zou ongetwijfeld een dankbaar object vormen voor de „Documentary Committee” van The Chamber of Shipping of the U.K.

De La Plata-markt, het plechtanker van talloze reeders, toont de laatste weken eveneens duidelijke teekenen van apathie. Weliswaar is nog ruimschoots lading ter verscheping aanwezig, doch de koopkracht dan wel kooplust ontbreekt en in vergelijking met een maand geleden is het aantal bevrachtingen sterk ingekrompen.

De kolentransporten van Rotterdam naar West-Italië, die vrij groote bedrijvigheid in de Rotterdamsche haven brachten, zijn tengevolge van de staking in het Ruhr-gebied gedurende de beide laatste weken practisch tot stilstand gekomen. Gelukkig is de arbeid in de

Westphaalsche mijnen weder hervat, waardoor niet slechts de kolentransporten, doch ook de erts-aanvoeren, die eveneens door de staking werden beïnvloed, wederom in omvang toenemen.

Wanneer wij de verschillende factoren die het scheepvaartbedrijf beheerschen nagaan, blijkt de toestand nog allerminst bevredigend en de beweegredenen die tal van „tramp”-reeders voornamelijk in Engeland en Scandinavië hebben geleid tot het plaatsen van orders voor nieuwe tonnage, zijn voor hen die de feiten zien zooals zij zijn, moeilijk te begrijpen; het valt althans niet te ontkennen, dat de bedrijfsresultaten der vrachtvaartrederijen tot dusver diegenen der „tramp”-reeders, die er de voorkeur aan hebben gegeven hun beschikbare middelen te beleggen in „gilt edged investments” met een zeker rendement van 5 à 6 pCt. 's jaars, in het gelijk hebben gesteld.

Rotterdam, 10 Juni 1924.

C. V.

DE NEDERLANDSCHE EN NEDERLANDSCH-INDISCHE STAATSFINANCIËN EN DE POLITIEK VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.

In het verslag over 1923/24 wijdt de President der Nederlandsche Bank een uitvoerige beschouwing aan de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische Staatsfinanciën, mede in verband met de politiek van de Nederlandsche Bank. Deze beschouwing volgt, met drie der daarbij afgedrukte staten, hieronder:

In ons eigen land staan wij ook nog voor vraagstukken, bepaaldelijk ons zelven betreffende. In de eerste plaats ook het brandende vraagstuk van de inkrimping van onze uitgaven en het sluitend maken van onze begrotingen. Het maken van steeds meer vlottende schuld moet eindelijk ophouden. Meermalen is de regeering er in geslaagd op voor dezen tijd bevredigende voorwaarden tot consolideering van een deel der vlottende schuld te komen; dat is op zich zelf zeer te waardeeren, en voor zooverre het betreft buitengewone uitgaven voor belangrijke productieve werken, die in de toekomst hunne baten zullen afwerpen, ook voor de schatkist, is de politiek van consolideering van vlottende schuld zelfs de meest aangewezen; eene consolideering van vlottende schuld voor gewone uitgaven is evenwel slechts eene verplaatsing van de moeilijkheid naar de toekomst, en bovendien een maatregel, die nog een bijzonder gevaar in zich sluit, indien de consolidatie plaats vindt in eene vreemde valuta.

Als een merkwaardig bewijs van de kracht van onze eigen geldmarkt kan echter gelden, dat verschillende der in het laatste jaar in Amerika en in Engeland gesloten leeningen in dollar- en pond sterling-valuta voor een zeer belangrijk deel hun weg weder gevonden hebben naar de beleggings-portefeuilles in Holland, zoodat op het oogenblik de houders dezer schuldbrieven voor een belangrijk deel niet meer in Amerika of Engeland, doch in Holland wouende personen zijn.

De vooruitzichten op sluitende budgetten zijn zoowel voor Nederland als voor Nederlandsch-Indië aanmerkelijk gunstiger geworden.

Met groote waardeering is thans te constateeren, dat de Nederlandsche Regeering met veel ernst zich toelagt op het doen verdwijnen van het tekort op de Staatsbegroting. Drastische maatregelen worden daarvoor genomen, welke natuurlijk in velerlei richting ontstemming wekken. Loonstrijd is ook onder meer een noodzakelijk gevolg daarvan. Wij meenen echter te mogen verwachten, dat de Regeering in de hoofdquaestien voet bij stuk zal houden en haar doel, een sluitend budget in of kort na 1925, zal weten te bereiken. Zij zal daarmede aan het land in zijn geheel de grootste weldaad kunnen bewijzen, welke thans verschaft kan worden; de quaestie toch van de handhaving van de waarde-vastheid van den gulden is op het oogenblik het grootste landsbelang, dat bestaat; zou dit doel niet bereikt worden, dan staat ons land op den duur evenzeer open voor al de vreeselijke avonturen, die op nagenoeg alle klassen der bevolking op vernietigende wijze zullen inwerken, in de eerste plaats op de klassen der z.g. intellectueelen, der kleine spaarders en der arbeiders, en die veel erger gevolgen zullen medebrengen dan de thans doorgevoerde inperking der uitgaven, hoe pijnlijk die maatregel op zich zelf ook op het oogenblik voor velen moge zijn.

Wij zijn thans op den goeden weg gekomen, dat van vele zijden dat allergrootste landsbelang wordt ingezien. Karak-

tervastheid en verstandig overleg moeten ons thans verder langs dien eenig juiste weg leiden.

Met veel waardeering kan ook gesproken worden over het Regeeringsbeleid in onze Oost-Indische koloniën op financieel gebied. Voor de begrooting over 1925. kan thans reeds gerekend worden op een klein overschot van zegge f 800.000,— op den gewonen dienst, terwijl ook de begrooting voor buitengewone uitgaven, waarvoor in het algemeen theoretisch wel geleend mag worden, binnen redelijke perken zal worden gehouden. Deze gelukkige omstandigheid kan vermeld worden tegelijk met de constatering, dat het Indische Gouvernement door bemiddeling van De Javasche Bank in den laatsten tijd in zeer bevredigende mate remise naar Holland heeft gemaakt voor aflossing van vlottende schuld in Nederland, voor Indische rekening opgenomen. Sedert Mei 1923 toch heeft de Indische Regeering geremiteerd een bedrag van f 180 miljoen en sedert 1 Januari 1924 tot heden 20 Mei alleen reeds een bedrag van f 70 miljoen. Het kan Indië op den duur slechts ten goede komen, dat het deze maatregelen heeft kunnen doorzetten om tot vermindering van zijn vlottende schuld in Nederland te komen.

Ook een gunstig teeken is, dat een belangrijk bedrag aan Regeerings-promessen tijdelijk in Indië kon geplaatst worden. Op het oogenblik was de plaatsing der vlottende schuld van Indië als volgt (cijfers van 17 Mei):

In Nederland op credit Minister v. Financiën	f 108 m/m.
„ Indië direct geplaatst	„ 79 m/m.
„ „ opgenomen b/d. Javasche Bank	„ 28 m/m.
en daarbij nog te rekenen de zilverbons in circulatie in Indië	„ 41 m/m.

dus bedraagt de geheele vlottende schuld van Indië op het oogenblik ongeveer f 256 m/m.

Wij hebben steeds aangedrongen op vermindering van die vlottende schuld; deze kan plaats vinden door remises tot aflossing of door consolideering in eene leening op langen termijn. Het laatste is voor de circulatiebank, die uit hoofde van inflatie-gevaar op vermindering van vlottende schuld aandringt, ook eene te aanvaarden uitkomst; voor den debiteur beteekent het evenwel slechts verplaatsing van amortisatie naar een later tijdstip; dat tijdstip kan natuurlijk vallen in een minder gunstige conjunctuur voor den debiteur, vooral indien de consolidatie heeft plaats gevonden in eene vreemde valuta. Wij vragen ons af, of het daarom niet verkieslijker zou zijn voor Indië, nu dit zoozeer op den goeden weg is om tot bezuiniging op uitgaven en sluitend making van het budget te komen, om niet in te grooten omvang tot consolidatie over te gaan, althans niet voor vlottende schuld, vroeger uitgegeven tot dekking van uitgaven voor den gewonen dienst. Veel nuttiger voor het gemeenebest zou het zijn tot werkelijke vermindering van schuld te komen door uit verder te bereiken besparingen in de toekomst gelden beschikbaar te stellen tot werkelijke aflossing op die vlottende schuld. Indien het bedrag aan vlottende schuld daardoor tijdelijk hooger zou moeten blijven dan het anders wel gewenscht zou zijn of het anders door consolidatie zou worden teruggebracht, zal het waarschijnlijk meer in het belang van het algemeen zijn om desnoods over het bezwaar van die eenigszins langere aanhouding van de vlottende schuld heen te stappen, mits maar de zekerheid verkregen worde, dat spoedig uit nieuwe besparingen inderdaad eene aflossing op die schuld zal plaats vinden.

Immers daartoe moeten wij ook zoo spoedig mogelijk komen. Engeland heeft hier een uitmuntend voorbeeld gegeven; op de tijds den oorlog gemaakte schulden in Engeland zijn reeds belangrijke bedragen ingehaald. De gevolgen daarvan zijn in verschillende richting gunstig geweest; niet alleen kon de inkomstenbelasting op een lager cijfer bepaald worden, maar de geldmarkt kon zich ruimer bewegen. De rente-koersen in de open markt zijn teruggelopen en door een en ander is zelfs voor Engeland vrij spoedig de gelegenheid weder aangebroken, dat het tot eene gedeeltelijke converteering van schuld eventueel zal kunnen overgaan.

Indien Indië in de eerstkomende jaren ook zijne kracht in die richting zou kunnen ontplooien, zal die van groote beteekenis worden voor de verdere ontwikkeling van onze koloniën. Aan de verwezenlijking van een dergelijke geldpolitiek zouden wij gaarne willen medewerken, al zou aanvankelijk het resultaat dan wel moeten zijn, dat wij tijdelijk onze medewerking zouden moeten verleenen voor het financieren van een grooter bedrag aan vlottende schuld dan wij anders wel wenschelijk zouden achten.

In verband daarmee wenschen wij nog eene andere opmerking te maken. Het Indische Gouvernement is er

reeds toe overgegaan om in belangrijke mate vlottende schuld in Indië zelf onder te brengen. Op dit oogenblik heeft het bedrag reeds ongeveer f 79 miljoen bereikt. Wij zouden de vraag willen stellen, of het in de open markt in Indië te plaatsen bedrag tijdelijk zou kunnen worden vermeerderd ter voorziening in de kasbehoefden van het Gouvernement, indien in die kasbehoefden anders toch door de circulatiebank zou moeten worden voorzien. Het is dan toch in ieder geval principieel juist, dat die kasbehoefden worden gedekt door nog aanwezige beschikbare gelden in Indië, dan door de debet-positie bij de circulatiebank op te voeren.

De invloed van de geldbehoefden van ons Gouvernement op de geldmarkt is dit jaar zeer duidelijk aanwijsbaar geweest. De Agent van het Ministerie van Financiën verkocht z.g. uit de hand de Regeeringspromessen. Waar dit voor belangrijke bedragen plaats vond, werd de markt letterlijk leeg gezogen; prolongatie-rente heeft daarom gedurende vele weken 5 à 5½ pCt. genoteerd gestaan. Nauwelijks is het Gouvernement hiernede opgehouden, of wij zien eene groote ruimte van geld in de open markt optreden, welke meermalen amper eene notering van prolongatie-geld op 3 pCt. kan opleveren.

Toen geld zoo schaarsch in de markt werd en onze uitzettingen neiging tot verdere uitzetting vertoonden, meenden wij, dat onze disconto- en beleeningrente wederom meer invloed zouden kunnen gaan uitoefenen. Wij hebben daarom onze rente tweemaal in den loop van het verslagjaar gewijzigd, met name:

	12 Dec. 1923	24 Jan. 1924	Stand was op 1 April 1923
Voor Disconto van Wissels	4½	5	4
„ „ „ Promessen	5	5½	4½
„ Beleening op Binnenlandse Effecten	5	5½	4
„ Beleening op Buitenlandse Effecten	5½	6	4½
„ Beleening op Goederen	5	5½	4
„ „ „ Specie	5	5½	4
„ Voorschotten in Rekening-Courant	6	6½	5

De gemiddelde prolongatie-rente ter beurze heeft bedragen:

	Kalenderjaar 1923	1922
1ste Kwartaal	3,309	3,8507
2de „	3,633	3,8051
3de „	3,0725	2,5698
4de „	3,762	3,8225
Geheele jaar	3,4441	3,5120
	Kalenderjaar 1924	1923
Januari	4,859	3,471
Februari	5,138	3,258
Maart	5,001	3,198
Eerste kwartaal	4,999	3,309

Bij onze bankpolitiek houden wij steeds het oog op de wenschelijkheid om ook voor onzen gulden weder volledig en definitief tot den gouden standaard te komen. Met belangstelling slaan wij dan ook de pogingen gade, die elders ook in die richting gedaan worden; wij meenen evenwel, dat één of enkele der kleinere landen niet afzonderlijk tot een dergelijk resultaat zullen kunnen komen. Daarvoor is overleg en ten slotte samenwerking met krachtige centrale banken in de grootere landen van Europa onontbeerlijk. Wij vreezen dus, dat het nog wel eenigen tijd zal duren, vóórdat dit, door ons allen gewenschte, resultaat ook voor onze valuta bereikbaar zal zijn. Het spreekt van zelf, dat, wanneer wij de zaak van de zijde van Nederland afzonderlijk beschouwen, een terugkeer tot den volledige gouden standaard, afgezien van andere omstandigheden, voor ons land ook alleen mogelijk zal zijn, indien onze betalingsbalans weder actief geworden zal zijn en onze openbare lichamen gematigder zullen zijn in hunne eischen, die zij stellen aan de geldmarkt voor hunne uitgegeven leeningen en die zij opleggen aan de ingezetenen door belastingheffing. Het blijft daarom voor ons land en ook voor onze koloniën een dringende eisch van financieel Regeeringsbeleid om de geldopneming van den Staat belangrijk in te krimpen en in het algemeen tot verlaging van belastingheffing over te gaan. Indien de belastingen op zoo hooge cijfers blijven staan, zal dit op den duur tot eene zóó ernstige kapitaal-vernietiging leiden, dat de pariteit van onzen gulden dan niet meer te houden zal zijn.

Drie van de staten, welke in het verslag bij bovenstaande beschouwingen zijn afgedrukt, volgen hier-nevens.

Nederlandsche en Nederlandsch-Indische gefundeerde en vlottende schuld over de jaren 1913—1924.

(In millioenen guldens).

Jaar 1)	Nederland:			Nederlandsch-Indië:			
	Gefund. Schuld ²⁾	Vlott. Schuld	Totaal	Gefund. Schuld ²⁾	Vlott. Schuld ³⁾	Totaal	Daarom. begrepen voorschot van het Moederl.
1913	1.156	3	1.159	83	21	104	14
1914	1.148	13	1.161	82	78	160	60
1915	1.140	174	1.314	143	62	205	62
1916	1.406	168	1.574	219	17	236	17
1917	1.508	251	1.759	263	18	281	18
1918	1.609	335	1.944	254	99	353	75
1919	1.851	614	2.465	420	82	502	82
1920	2.183	643	2.826	412	349	761	219
1921	2.569	514	3.083	475	570	1.045	335
1922	2.502	839	3.361	763	435	1.198	317
1923	2.745	838	3.583	762	404	1.166	340
1924	2.788	583	3.371	1.065	190	1.255	107
Mei							
1924	2.950	432	3.382	1.060	215	1.275	109

1) Voor Nederland aanvang Januari; voor Ned.-Indië 1913/1922 in het laatste kwartaal van die jaren, daarna eveneens aanvang Januari.

2) De bedragen in deze kolommen zijn geraamd, na aftrek van wat reeds geamortiseerd is.

3) Zonder de muntbiljetten.

Overzicht van de vlottende Staatsschuld in het tijdvak April 1923—Mei 1924, daarbij inbegrepen Voorschotten aan de Koloniën, en bedragen aan Schatkistpromessen direct of indirect bij De Nederl. Bank geplaatst.

(In millioenen guldens)

1923/1924	Vlottende Staatsschuld	Waarvan voorschot aan Koloniën	Schatkist-prom. bij de Bank direct geplaatst	Schatkist-prom. bij de Bank indirect gepl.
3/4	742.6	295.5	11.0	—
30/4	733.2	282.9	34.0	5.0
28/5	691.5	272.4	16.0	5.5
25/6	627.1	212.1	—	17.2
30/7	551.5	148.7	—	1.3
27/8	580.2	147.4	2.0	0.4
1/10	614.3	153.0	7.0	0.3
29/10	623.7	158.2	18.0	0.4
26/11	560.8	104.7	42.0	3.0
31/12	583.0	110.9	34.0	48.2
28/1	603.8	131.6	32.0	41.0
25/2	623.8	124.8	49.0	26.4
31/3	645.2	133.0	78.0	16.1
28/4	566.0	133.2	80.0	9.8
26/5	432.0	121.2	13.0	6.5

Overzicht van de vlottende schuld van Nederlandsch-Indië in het tijdvak April 1923—Mei 1924.

(In millioenen guldens).

1923/1924	Voorschot van het Moederland	Debet of Credit-saldo bij de Jav. Bank	Schatkist-papier in omloop	Totaal (vermind. m. ev. credit-saldo b. d. Jav. B.)
6/4	286.2	D. 11.3	53	350.5
27/4	270.7	D. 24.3	53	348.0
26/5	259.0	D. 33.2	53	345.2
30/6	199.8	D. 13.0	81.7	294.5
27/7	138.4	D. 10.1	81.7	230.2
25/8	131.1	D. 0.1	81.7	212.9
29/9	136.9	C. 1.7	79.1	214.3
27/10	149.3	C. 14.7	79.1	213.8
24/11	90.3	C. 1.4	79.1	168.0
29/12	101.4	D. 3.5	79.1	184.0
26/1	117.2	C. 6.6	79.1	189.9
23/2	106.4	D. 3.1	79.1	188.6
29/3	112.0	D. 14.2	79.1	205.3
26/4	113.5	D. 31.3	79.1	223.9
24/5	108.9	D. 27.1	79.1	215.1

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE DUITSCHE CREDIETCRISIS.

Prof. Dr. Kurt Singer te Hamburg schrijft ons:

Nu op de ervaringen van zes maanden kan worden teruggezien, mag worden gezegd, dat het experiment met de Rentenmark gelukt is. Ondanks den voortdurend onduidelijken politieken toestand en niet-tegenstaande het intreden van onvoorzienne complicaties is het de Rijksbank tot dusverre gelukt, den koers van de Mark zonder aanzienlijke offers in verhouding tot den Dollar te stabiliseeren en daarmee de voorwaarden te scheppen voor de sanering van de staatshuishouding en voor een geordend rekening-wezen in ondernemingen en particuliere huishoudingen. De gevolgen, waarop men gehoopt had zijn ingetreden, de inkomsten en uitgaven van den Staat zijn, dank zij een grove; maar succesvolle belastingpolitiek, in evenwicht, het economisch leven biedt niet meer den aanblik van een gekkenhuis, de sociale spanning hebben zich verminderd en met de mogelijkheid van een althans voorloopige zuivering van het herstellvraagstuk kan voor de eerste maal in de politiek rekening worden gehouden. Maar ook de gevreesde werkingen van de stabilisatie hebben niet op zich laten wachten: de export hokt, de invoer neemt in dreigenden omvang toe, evenals de schulden aan het buitenland en dit niet steeds voor productieve doeleinden, doch ook voor de financiering van den invoer van zuivere verbruikswaren, grotendeels luxe-voorwerpen voor de massa; in het binnenland groeit echter, aanvankelijk door ruimschoots door de Rijksbank verleende „Ankurbelungskredite” versluierd, de credietnood, ook van de grootste en meest gezonde ondernemingen, van maand tot maand.

De oorzaken van dezen credietnood zijn duidelijk. Gedurende het inflatietijdperk is het nationaal vermogen geïmmobiliseerd. Industrie en banken zetten hun fondsen om in nieuwe fabrieken en kantoren en geloofden, dat zij aldus in den vorm van „Sachwerte” voor de gevolgen van de daling van de Mark beschermd waren. Deze investeringen zijn thans ten deele waardeloos, aangezien zij althans op het oogenblik niet in de juiste verhouding staan tot het beschikbare bedrijfskapitaal en de omzetmogelijkheden.

Hetgeen niet in „Sachwerte” werd belegd werd toentertijd in deviezen of effecten omgezet. De deviezen-voorraden zijn echter aangewend ter betaling van een deel van het invoeroverschot — welk overschot volgens de berekeningen van het Statistische Reichsamt in de eerste vier maanden van dit jaar niet minder dan 950 millioen goudmark bedraagt, waarvan een deel weliswaar voorloopig uit import-credieten is betaald — of zij zijn aan de Micumverdragen, door de Rijnsch-Westfaalsche industrie gesloten, waarvan de financiële druk per maand op meer dan 60 millioen goudmark wordt geschat, ten offer gevallen, of wel zij moesten ter afwikkeling van de baisse-engagementen in franken worden aangewend, die den Duitschen speculanten volgens een schatting van de Frkt. Ztg. een verlies van 400 millioen goudmark hebben opgeleverd, welk verlies weliswaar niet ten volle een verlies voor de Deutsche volkshuishouding beteekent, aangezien de tegenpartij der baisseverkoopers niet slechts in het buitenland gezocht moest worden. De rest van de deviezenreserves der ondernemingen wordt thans onder den druk der credietnood langzamerhand in marken omgezet en daarmee in bedrijfskapitaal, zij het dan ook eerst na overwinning van groote psychologische weerstanden en eerst nadat het de Rijksbank door verstijving van de geldmarkt is gelukt de buitenlandsche marknoteringen op Berlijnsche pariteit te brengen en op de markt aldaar vraag en aanbod aan elkander aan te passen, zoodat geen gedeeltelijke toewijzingen meer noodig zijn.

Ook een groot deel van de reserves in effecten is

verkocht en daarmee weder in bedrijfskapitaal omgezet, hetgeen echter slechts ten koste van zeer groote verliezen mogelijk was, aangezien onder de huidige verhoudingen, waar de politieke toestand zoo weinig doorzichtig is en men zich over de rentabiliteit zoo weinig juiste voorstellingen kan vormen, geen breede groep van koopers aanwezig is, die de door de industrie afgestooten aandelen bereid is op te nemen. Uit dit alles volgt een ongewoon sterke credietbehoefte der ondernemingen, hoewel hun omzet wellicht slechts de helft à twee derde van dien in vredes-tijd is.

Tegenover deze abnormaal versterkte credietbehoefte staat echter een even abnormaal beperkt aanbod. De deposito's der groote Deutsche banken bedragen slechts een uiterst gering deel van voor den oorlog. De onzekerheid van den algemeenen toestand en de herinnering aan het lot, dat den spaarder en deposant in den inflatietijd heeft getroffen, doet de spaargewoonten zich eerst weder zeer langzaam ontwikkelen. De afkeer van de banken is bij de midde-groote en kleinere clientèle zeer groot geworden; bovendien kunnen hun besparingen niet veel beteekenen. Wie echter over meer belangrijke kapitalen beschikt, stelt deze niet den banken ter beschikking tegen een rentevergoeding, die ver blijft beneden die, welke hij op de geldmarkt of wanneer hij zelf speculeert kan maken — of hoopt te maken. Zoo wendt zich de credietbehoefte bijna met volle kracht tot de Rijksbank. Deze heeft echter de bedragen in Rentenmark, die haar ter verleening van crediet aan industrie, handel en landbouw ter beschikking waren gesteld, op een paar honderd millioen Mark na uitgegeven. Haar eigen biljettencirculatie wil zij niet wezenlijk vermeederen, daar zij hiervan een daling van den Markkoers in het buitenland vreest en zoo blijft haar niets anders over als bij de credietverleening te rantsoeneeren. Zij heeft bekend gemaakt, dat niemand op meer crediet mag hopen dan hem op den 9en April jl. was verleend. Daarentegen heeft zij geweigerd het disconto, dat tegenwoordig 10 pCt. bedraagt, te verhoogen, aangezien de landbouw, die vrijwel één derde van het Rijksbankcrediet heeft verkregen, niet tot het betalen van belangrijk hogere rente in staat zou zijn.

Sindsdien bevindt zich de Deutsche volkshuishouding in een toestand, die een verlamming zeer nabij komt. Aangezien de banken er niet op kunnen rekenen gediscoteerde wissels, ook die met de beste handteekeningen, bij de Rijksbank in geval van nood onder te brengen, beperken zij eveneens hun credietverleening. Op dezen maatregel reageert de clientèle in dier voege, dat zij haar vervallende credieten aan de banken niet terugbetaalt en ook in het verkeer met haar leveranciers een zeer ruime interpretatie der betalingsverplichtingen voor geoorloofd houdt, in het bijzonder wat den betalingstermijn aangaat. Iedere vertraagde of uitgestelde betaling is echter oorzaak van een aantal verdere vertragingen op andere plaatsen in het economisch leven en zoo ontstaat een stilstand in betalingen, die in de eerste plaats talrijke bankfirma's in moeilijkheden heeft gebracht, vooral zulke, die via hun klanten of door eigen speculatie aan het Frankenavontuur deelnamen of ook anders den overgang van de inflatiepsychologie naar de normale wijze van zaken doen niet goed en snel hebben voltrokken. Waar te nemen valt, dat een naar verhouding zeer groot gedeelte van de zichtbare en verborgen gehouden betalingsmoeilijkheden bij firma's ontstaan is, die of na den oorlog waren opgericht, of eerst toen van beteekenis zijn geworden. Deze omstandigheid kan ten deele de rust verklaren, waarmee de draconische politiek van de Rijksbank in industrie en handel wordt beoordeeld. De overtuiging is algemeen, dat de stabiliteit van de Mark, ook ten koste van een zware economische crisis, moet worden gehandhaafd en men ervaart met een

zekere genoegdoening, dat in deze crisis een groot deel van die handels- en bankzaken weggevaagd wordt, die van niets anders geleefd hebben en leven kunnen, dan van profiteeren van de kansen, welke een inflatie oplevert.

Maar ook aan de Rijksbank is het duidelijk, dat deze toestand niet lang kan duren zonder tot een stilstand van de „Wirtschaft" te voeren. Zij hoopt, dat men het eens zal worden over het Dawes-rapport en dat daardoor een toestand van politieke rust, zonder welke de Deutsche volkshuishouding niet weder kan worden opgebouwd, bereikt zal worden. Intusschen is het doel van haar rigoureuze politiek, hen, die crediet moeten hebben, te dwingen hun goederenvoorraad af te stooten en daardoor industrie en handel tot een herziening hunner vraagprijzen te dwingen, die in vele takken van nijverheid concurrentie met het buitenland onmogelijk schijnen te maken. Het is veelbeteekenend voor den huidige stand van den Deutschen buitenlandschen handel, dat door de Golddiskontbank meer mogelijkheden, in het buitenland crediet te verkrijgen, zijn geschapen, dan thans kunnen worden aangewend, indien nl. zoodanige credieten slechts aan zulke firma's worden gegeven, die de tegenwaarde uit exportdeviezen kunnen terugbetalen.¹⁾ Met buitenlandsch crediet voor den invoer van tabak en andere voorwerpen voor massaluxe echter is de Deutsche volkshuishouding slechts gediend, wanneer dit zich binnen zeer nauwe grenzen beweegt.

KURT SINGER.

VERZEKERINGSBANKEN IN DUITSCHLAND:

Prof. Dr. A. Manes te Berlijn schrijft ons:

Sedert er in Duitschland levens- en brandverzekeringmaatschappijen in den modernen zin van het woord bestaan, dus sinds ongeveer 100 jaar, bestaan hier ook verzekeringsbanken als de Gothaer Lebensversicherungsbank en de Gothaer Feuerversicherungsbank, beide door Arnoldi op het einde van de jaren twintig der vorige eeuw opgericht. Doch deze naam geeft tot verkeerde opvattingen aanleiding, daar deze banken geenerlei bankzaken doen, doch uitsluitend verzekeringstransacties. De aanduiding van zuivere verzekeringsmaatschappijen als verzekeringsbanken kan vermoedelijk hieruit verklaard worden, dat er eenige punten van overeenkomst tusschen verzekerings- en bankinstellingen bestaan. Deze zijn echter zoo weinige en van zoo geringe beteekenis, dat de toevoeging „bank" in den naam van een verzekeringsinstelling niet te rechtvaardigen valt.

Wanneer men daarentegen thans van verzekeringsbanken spreekt, denkt men in den regel wel niet aan diegene, welke slechts verzekeren zonder banken te zijn, doch aan instellingen, die banken zijn zonder te verzekeren, doch den naam verzekeringsbanken in-zooverre terecht voeren, als zij door verzekeringsmaatschappijen uitsluitend voor bankdoeleinden zijn opgericht. Het gaat hier om een zeer opmerkenswaardig en in het oog loopend nieuw verschijnsel in de Deutsche verzekeringswereld, waarvoor ook het buitenland wel belangstelling zal koesteren. 1923 is het geboortjaar dezer verzekeringsbanken in den huidige zin. Hun oprichting houdt onmiddellijk verband met de vorming van groote concerns door het opnemen van bestaande of het oprichten van maatschappijen in de meest uiteenloopende branches, voorts niet minder met de inflatie in Duitschland, welke gelijk bekend in het vorige jaar haar hoogtepunt heeft bereikt en ten slotte met de in Juli 1923 tot stand gekomen wijziging in

¹⁾ [Van de door een Amerikaansche groep geopende herdiscontomogelijkheid van aanvankelijk \$ 5, thans \$ 25 millioen was dezer dagen, naar de Frkt. Ztg. mededeelde, nog slechts voor \$ 1 millioen gebruik gemaakt. Bij de Amerikaansche voegt zich thans nog de in Engeland gesloten herdisconto-overeenkomst voor een bedrag van £ 5 millioen. Het kapitaal der bank bedraagt, gelijk bekend, £ 10.000.000. — Red.]

de wet op het staatstoezicht op particuliere verzekeringsondernemingen. Door deze wijziging trad n.l. in de plaats van de enkele, tot dusverre toegelaten „mündelsichere" beleggingen van de premiereserves der levensverzekeringsmaatschappijen, de mogelijkheid van kapitaalbelegging in veel meer vormen. Behalve, als gelden van pupillen, in goede hypotheeken en fondsen, beleende polissen en bepaalde obligatiën van publiekrechtelijke lichamen, kunnen thans de premiereserves ook in binnenlandsche aandelen, zoowel als in kortlopende voorschotten van iederen aard aan binnenlandsche, credietwaardige particuliere ondernemingen en verder in binnenlandsche grondstukken belegd worden. Wanneer het gaat om de premiereserves van waardevaste binnenlandsche verzekeringen komen waardevaste binnen- of buitenlandsche beleggingsobjecten in aanmerking, voorzover de het staatstoezicht uitoefenende autoriteit daartoe vergunning geeft. Deze heeft erover te beslissen, welke waarden als belegging voor de premiereserves der in buitenlandsch geld uit te betalen verzekeringen zijn toegelaten. Verder is de bepaling van belang, dat de met het staatstoezicht belaste autoriteit beleggingen kan toestaan in andere waarden als uitdrukkelijk in de wet worden genoemd. Men zal moeten toegeven, dat het nauwelijks mogelijk is meer variaties dan in de thans in aanmerking komende beleggingsmogelijkheden toe te staan. Met hun vermeerdering is natuurlijk ook de moeilijkheid toegenomen een keuze te doen. Veel meer dan vroeger is de vakkennis van den bankier een beslist vereischte. Was tot dusverre het vermogensbeheer dezer verzekeringsmaatschappijen een rustige bezigheid, die in wezen volgens vaste regels geschiedde, thans is het een bijzondere kunst geworden, welke vakbekwaamheid en besluitvaardigheid vereischt. Er bestonden en bestaan nu twee mogelijkheden voor de verzekeringsmaatschappijen, met deze veranderde omstandigheden rekening te houden: of zij laten het geheele vermogensbeheer aan een vreemde bank over, of zij scheppen zich voor dit doel een eigen bankinstelling. De eerste methode schijnt juist voor alle kleinē maatschappijen, doch ook die groote concerns, welker aandelen zich in meer of minder grooten omvang in handen van banken bevinden en die ook in ander opzicht nauwe betrekkingen in het bijzonder met de groote banken onderhouden, zullen zich van haar moeten bedienen. Indien in den Raad van Commissarissen van een verzekeringsmaatschappij een aantal bankdirecteuren zitting heeft, zullen deze wel nauwelijks hun toestemming geven tot het oprichten van nieuwe, uitsluitend het doel van verzekeringsondernemingen dienende banken.

Zoo zien wij dan inderdaad ook, dat de oprichting van eigen verzekeringsbanken geenszins een algemeen verschijnsel geworden is, doch dat de verschillende groote verzekeringsconcerns in Duitschland te dezen opzichte een verschillende houding aannemen. In enkele gevallen bezaten tot een dergelijk concern behoorende maatschappijen nog uit vroeger tijden een recht, waarvan tot dusverre geen gebruik was gemaakt, deposito's aan te nemen, iets waarvan men zich voor tientallen jaren wel wat anders zal hebben voorgesteld als tegenwoordig. Doch hier ligt het bijzonder voor de hand op dit statutair recht terug te grijpen en er gebruik van te maken. Een in het belang van verzekeringsmaatschappijen bestaande bank kan behalve voor kapitaalbeleggingen en vermogensbeheer, welk laatste des te gecompliceerder zijn kan, naarmate meer verschillende geldsoorten in het bedrijf een rol spelen (er zijn Deutsche maatschappijen, die tegenwoordig in 50—60 geldsoorten polissen hebben loopen!), ook gemakkelijk voor het incasseeren en verrekennen der premien dienen, welke afwikkeling via de bank belangrijke besparingen van administratiekosten en vereenvoudiging van het verkeer met het wijd vertakte agenten- en filialennet van de huidige concerns medebrenkt. Weliswaar mag de samensmel-

ting van verzekerings- en bankzaken zekere grenzen niet overschrijden, omdat anders mogelijkwijs het gevaar ontstaat, dat het verzekeringsdoel bij de bankbelangen ten achter gesteld wordt. Hierin kan voor het staatstoezicht een nieuwe, niet zeer gemakkelijke taak gelegen zijn.

Een wezenlijke functie van de verzekeringsbank is de reeds aangeduide vereenvoudiging van het thans zeer gecompliceerde verkeer tusschen de tot een concern behoorende maatschappijen. Het ligt voor de hand een soort van clearing met de verzekeringsbank als centraal verrekeningsinstituut in te richten. Of en in hoeverre een verzekeringsbank ook de verzekerden van het concern als bankclientèle kan winnen en bedienen en hierdoor voor de verzekeringsmaatschappij als uitsluitende of als voornaamste eigenares der bank nieuwe bronnen van inkomsten scheppen, blijft af te wachten.

Tot dusver heeft het Nordsternkonzern te Berlijn aldaar de Nordstern-Aktien-Gesellschaft opgericht, terwijl het Frankfurter Versicherungskonzern de beschikking heeft over de Badische Landes-Gewerbank Aktien Gesellschaft in Karlsruhe, welke de Depositokas der tot het Frankfurter-konzern behoorende Karlsruher Lebensversicherungsbank voortzet. Verder dient hier de door het Indemnitas-konzern opgerichte Rheinische Bankverein, Kommandit Gesellschaft te Düsseldorf genoemd te worden. Wanneer tot dusverre niet meer eigen verzekeringsbanken zijn ontstaan baart dit eigenlijk verrassing, want gelijk bekend heerschte in het bijzonder het vorig jaar een vergaande ontevredenheid over de wijze van zaken doen der banken en het zal slechts aan het ten gevolge van de waardedaling van het geld en de daarmee gepaard gaande groote zorgen geheel aan den grond zitten van het verzekeringsbedrijf te wijten zijn, dat ook niet andere groepen van verzekeringsmaatschappijen ertoe zijn overgegaan aan eigen banken de verdiensten te laten toevloeien, die zij thans aan vreemde banken moeten afstaan.

Aangezien in den laatsten tijd herhaalde malen de vraag is opgeworpen of het geen aanbeveling verdient voor alle verzekeringsmaatschappijen, in het bijzonder voor die, welke het levensverzekeringsbedrijf uitoefenen, een eigen bankcentrale in het leven te roepen, hoofdzakelijk als centraal verrekeningsinstituut voor het verzekeringsbedrijf, schijnt het van pas te wijzen op de in 1914 als oorlogsschepping in het leven geroepen, in 1918 echter weder geliquideerde Bank Deutscher Lebensversicherungs-Gesellschaften. Dit instituut was bedoeld de liquiditeit der verzekeringsmaatschappijen in geval van nood te waarborgen. Met een aandelenkapitaal van 10 millioen goudmark, waarop 25 pCt. gestort, zou deze bank haar deelhebbers de beleening van hypotheeken door middel van wisseldisconteering bij de Rijksbank mogelijk maken. Op de bank werd echter slechts in een verdwijnend klein aantal gevallen een beroep gedaan, want ten gevolge van de ruime geldmarkt in de oorlogsjaren kwam het niet tot de gevreesde betalingsmoeilijkheden. Thans zou er natuurlijk voor een centrale verzekeringsbank, gelijk in het vorige jaar voldoende is duidelijk gemaakt, een geheel andere taak zijn weggelegd en zoodanige bank zou dan ook hoogstwaarschijnlijk wel niet door het lot van evengenoemde oorlogsschepping getroffen worden.

Volledigheidshalve behoort hier nog te worden gewezen op de eveneens in 1923 opgerichte Versicherungs-Trust-Bank. Het gaat hier om de Deutsche Aufbau-Aktien-Gesellschaft für Grundbesitz, Industrie und Schiffahrt. Zij is in wezen een financieringsmaatschappij, die zich van de verzekering, echter in het bijzonder van „Sachlebensversicherung" en de credietverzekering als grondslag van de credietverleening bedient. Zij houdt zich in de eerste plaats bezig met credietverleening op langen termijn, zonder zich daarbij tot bepaalde bedrijfstakken te beperken. Als

onderpand voor het crediet wordt een „Sachlebensversicherungs”polis over het met behulp van het crediet verkregen vaste kapitaal verlangd. De polis representeert met haar voortdurend groeiende premiereserve de volledige vervanging van de waardedaling van het verzekerde goed door ouderdom en slijtage. De bank krijgt dus op deze wijze een zekerheid, welke totale waarde steeds gelijk blijft, doordat de waarde van het verzekerde object tezamen met het amortisatiefonds steeds minstens gelijk moeten zijn aan het geïnvesteerde kapitaal. Daarnaast wordt verlangd het afsluiten van een credietverzekering door den schuldenaar.

Ten slotte zij nog vermeld, dat in den jongsten tijd een aantal verzekeringsinstituten zijn opgericht, die wederom de aanduiding „bank” in hun naam voeren, zonder echter banken te zijn; bijv. heeft eveneens de in 1923 opgerichte Deutsche Festmark-Bank te Berlijn G. m. b. H. met de tot dusver genoemde instituten niets gemeenschappelijks. Zij oefent uitsluitend het verzekeringsbedrijf uit op waardevasten grondslag en is dus ondanks haar misleidende naam een zuivere verzekeringsinstelling.

ALFRED MANES.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The American Economic Review. — St. Albans, Vt. Maart 1924.

C. C. Plehn, Income, as recurrent, consumable receipts; A. H. Hansen, Demand in relation to the business cycle; L. K. Frank, The emancipation of economics; A. F. Lucas, Recommendatory minimum wage law: First decade of the Massachusetts experiment; N. T. Bacon, Stabilizing production by means of reserves; G. James, British preferential export taxes.

Political Science Quarterly. — New York, Maart 1924.

H. Phipps, The agrarian phase of the Mexican revolution of 1910—1920; R. K. Gooch, Modern French views on the doctrine of the separation of powers, II; W. R. Shepherd, The Monroe doctrine reconsidered; Th. D. Eliot, The relations between Adam Smith and Benjamin Franklin before 1776; S. A. Lewisohn, Wage politics and national productivity; E. R. A. Seligman, Comparative tax burdens in the twentieth century.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, April 1924.

Dr. K. Rubinstein, Zur Frage der historischen Entwicklung englischer Weltwirtschaftsbeziehungen. Dargestellt auf Grund der Aussenhandelsbewegung in den letzten zweihundert Jahren; Dr. G. Colm, Das „Mehrwert”-Verfahren in der Produktionsstatistik; Prof. Dr. A. Sack, Probleme der Geldreform in den baltischen Staaten; Dr. A. Skalweit, Die Familienwirtschaft als Grundlage für ein System der Sozialökonomik; P. Mommer, Die richtige Form der Indexziffer. — Erwiderung von Dr. P. Hermsberg.

Sociale Voorzorg. — 's-Gravenhage, Maart 1924.

Dr. H. L. van Duyl, Kortings op de geldelijke schadeloosstelling wegens bedrijfsongeval; Dr. J. van Bruggen, De Risicobank over propaganda door openbare organen op het gebied der sociale verzekering; Dr. C. W. de Vries, De oudste wettelijke veiligheidsvoorschriften; Dr. J. Goudriaan Jr., Het bindend verklaren van collectieve arbeids-overeenkomsten.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Maart 1924.

bevat o.a.:

Dr. J. G. van Dillen, Bij den dood van Lenin; F. van Meurs, Bedrijfsorganisatie en medezeggenschap, II; W. v. d. Sluis, De katoennijverheid in Twente, II.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, Mei 1924.

bevat o.a.:

J. Brunton, Statutory limitation of actions; G. D. Chisholm, Stabilisation of property values.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 5	24 Jan. '24	Zwits. Nat. Bk. 4	16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 5	24 Jan. '24	N. Bk. v. Denem. 7	17 Jan. '24
Vrsch. in R.C. 6	24 Jan. '24	Zweedsche Rbk 5	8 Nov. '23
Javasche Bank ... 3	1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7	9 Nov. '23
Bank van Engeland 4	5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijksbk. 10	29 Dec. '23
Bank v. Frankrijk 6	17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk 12	4 Juni '24
Belgische Nat. Bnk. 6	14 Feb. '24	Hong. Bank. 18	5 Juli '23
Fed. Res. Bank N.Y. 3	11 Juni '24	Bank v. Italië. 5	11 Juli '22
Bank van Spanje... 5	23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Proton-gatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
14 Juni '24	3 1/8	3 1/2	2 15/16-3	—	—	2-3/4 1)
9-14 J. '24	3 1/8-1/2	2 1/2-3	2 15/16-3	—	—	2-3/4
2-7 „ '24	—	2 1/2-3 1/4	2 1/2-3 1/4	—	—	2 1/2-3 1/4
26-31 M. '24	3 1/4-3/8	3 1/4-3/4	3-3 1/10	—	—	2 1/4-4 3/4
11-16 J. '23	3 1/8-3/4	3 1/2-3/4	2-1/8	—	—	4-5 1/2
12-17 J. '22	3 1/2-4 1/8	3-1/2	2 3/8-1/2	—	—	3-4
20-24 Jli '14	3 1/8-3/16	2 1/2-3 1/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 1/2	1 1/2-2 1/4

1) Noteering van 13 Juni.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was deze week vrij vast, vooral aan het einde der week. In verband hiermede waren ook de meeste neutrale koersen eerder hooger. Zoo steeg Skandinavië van 15 tot 20 cent en ook Zwitserland en Spanje waren evenredig beter. Dollars bleven onveranderd. De koers fluctueerde niet meer dan een halve cent. Ook Marken waren zonder veel beweging, echter met een zeer vaste stemming. De meeste belangstelling was weer voor Franken. De stemming was aanvankelijk nog flauw. Woensdag ontstond er plotseling zeer groote vraag voor Deutsche rekening, die den koers meer dan een gulden opdreef. Den volgenden dag kwam er aan het einde eenig aanbod en ook den daaropvolgenden dag was de stemming aanvankelijk flauw. Later bleek dat Duitschland voor de medio likwidatie nog niet voldoende materiaal beschikbaar had, waarna de stemming weder opnieuw aanzienlijk vaster werd.

17 Juni 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
9 Juni 1924	—	—	—	—	—	—
10 „ 1924	11.51 3/8	0.00064	0.0037 1/8	13.42 1/2	11.65 1/2	2.67 1/2
11 „ 1924	11.55	0.00064	0.0037 1/8	14.15	12.05	2.67 1/8
12 „ 1924	11.52 1/2	0.00063 3/8	0.0037 3/8	14.25	12.26	2.67 1/4
13 „ 1924	11.55 1/2	3)	0.0037 3/8	14.45	12.23	2.67 5/16
14 „ 1924	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	11.50 3/8	0.00063 1/2	0.0037 1/2	13.27 1/2	11.50	2.67
Hoogste „ „ 1)	11.56 1/2	0.00064 1/2	0.0038	14.52 1/2	12.60	2.68
6 Juni 1924	11.52 1/4	0.00063 3/8	0.0037 1/8	13.45	11.73	2.67 1/8
31 Mei 1924	11.52	0.00063 3/8	0.0037 1/8	13.65	11.92	2.67 1/8 2)
Muntpariteit	12.10	59.26 5)	50.41	48.—	48.—	2.48 1/2

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 30 Mei '24. 3) 0.00063 1/2 1/8.

4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
9 Juni 1924	—	—	—	—	—	—
10 „ 1924	70.80	45.—	36.10	47.—	35.80	96
11 „ 1924	71.05	45.10	36.05	47.05	35.90	96
12 „ 1924	71.—	45.07 1/2	36.—	47.—	35.95	96
13 „ 1924	71.05	45.10	36.10	47.15	35.95	96
14 „ 1924	—	—	—	—	36.—	96
L'ste d. w. 1)	70.75	44.85	35.85	46.90	35.80	96
H'ste „ „ 1)	71.25	45.25	36.30	47.30	36.10	96
6 Juni 1924	70.85	44.95	36.15	47.—	36.—	96
31 Mei 1924	70.80	45.—	36.65	47.—	36.30	96 1/16-1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	96 1/8

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Table with columns: Data, Cable Lond. (in \$ per £), Zicht Parijs (in cts. p. frs.), Zicht Berlijn (in \$ per milliard Mark), Zicht Amsterdam (in cts. p. gld.)

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 31 Mei 1924, 7 Juni 1924, 9/14 Juni '24 Laagste/hoogste, 14 Juni 1924

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

Table with columns: te Londen N. York, 14 Juni 1924, 7 " 1924, 31 Mei 1924, te Londen N. York, 16 Juni 1923, 17 Juni 1922, 20 Juni 1914

1) Noteering van 29 Mei.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 Juni 1924.

Large table showing Aktiva and Passiva with various financial items and their values in f.

NED. BANK 16 Juni 1924 (vervolg).

Voor naamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Goud, Zilver, Bank-biljetten, Andere opeischb. schulden, Beschikb. Metaal-saldo, Dek-kings perc.

Table with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Hiervan Schat-kist-promessen rechtstreeks, Belee-ningen, Papier op het buiten-land, Diverse reke-ningen 2)

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

's RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

Table with columns: dat uitstonden, aan schatkistpromessen, aan schatkistbiljetten, aan zilverbons, Tegoed v.d. Postch. en Gdst., bij 's Rijks Schatkist, Onder de vlottende schuld is begrepen: Voorsch. aan de Koloniën, Voorschot aan Gemeenten, te heffen Ink. belasting, Voorschot aan rek. houders, v. d. Postch. en Girodst.

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table with columns: Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I., Ind. Schatk.prom. in oml., Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I., Muntbiljetten in omloop, Tegoed van Ned.-Indië bij de Javasche Bank.

JAVASCHE BANK.

Voor naamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with columns: Data, Goud, Zilver, Bank-biljetten, Andere opeischb. schulden, Beschikb. metaal-saldo

Table with columns: Data, Dis-conto's, Wissels, buiten N.-Ind. betaal., Belee-ningen, Voor-schotten a/h. Gouvern., Diverse reke-ningen 1), Dek-kings-percentage

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking. 3) Créditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discount	Div. rekening(en) ¹⁾
17 Mei 1924..	1.149	1.366	1.016	1.099	438
10 „ 1924..	1.135	1.460	977	1.101	485
3 „ 1924..	1.135	1.550	700	1.136	443
26 April 1924..	1.141	1.417	863	1.121	494
19 „ 1924..	1.140	1.435	929	1.123	521
19 Mei 1923..	1.194	1.570	943	1.163	470
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.
BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
11 Juni 1924	128.213	126.136	293.958	27.000	249.923
4 „ 1924	128.186	126.578	289.924	27.000	245.720
28 Mei 1924	128.185	125.732	286.075	27.000	241.643
21 „ 1924	128.181	124.518	286.400	27.000	242.184
13 Juni 1923	127.534	124.100	287.944	27.000	243.632
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
11 Juni '24	58.917	70.052	10.747	122.256	21.827	16,41
4 „ '24	65.082	69.933	10.788	127.803	21.358	15,41
28 Mei '24	42.332	73.302	15.490	104.551	22.203	18,49
21 „ '24	42.070	72.186	18.367	101.523	23.413	19,53
13 Juni '23	46.339	68.089	11.000	108.794	23.184	19,35
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ¹⁾ / ₈

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in milliarden (duizenden biljoenen) Mark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. Buitt. circ.bkn ¹⁾	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ²⁾
7 Juni '24	0,455	0,442	0,016	864	954.249	0,09
31 Mei '24	0,448	0,426	0,016	982	926.874	0,11
23 „ '24	0,449	0,426	0,016	1.083	749.338	0,14
15 „ '24	0,446	0,442	0,016	1.118	763.925	0,1
7 Juni '23	16,8	0,757	0,180	2,195 ⁴	9,310 ⁴	24
23 Juli '14	1,7	1,357	—	0,065 ⁸	1,9 ⁸	93

Data als boven.	Wissels			Renten-bank-scheine	Rek. Courant ⁶⁾	Darl. kas-sensch. Tot. uitgegeven
	Totaal	Handels-wissels ⁵⁾	Schatkist-papier			
1.952.925	1.952.925	—	—	333.973	1.313.497	0.900
1.954.930	1.954.930	—	—	312.836	1.279.558	1.000
1.948.698	1.948.698	—	—	390.526	1.533.135	1.100
1.950.637	1.950.637	—	—	350.336	1.460.467	1.100
13,068 ⁴	4,619 ⁴	8,448 ⁴	—	—	5,643 ⁴	2,208 ⁴
0,751 ³	0,751 ³	—	—	—	0,944 ⁸	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine. ³⁾ In milliarden. ⁴⁾ In biljoenen. ⁵⁾ Waarv. in Rentenmark, uitgedrukt in papierm. op billiard; op 15 Mei 1.140.079 bill.; op 23 Mei 1.131.056 bill.; op 31 Mei 1.137.063 bill.; op 7 Juni 1.131.571 bill.; ⁶⁾ Idem: op 15 Mei 522.899 bill.; op 23 Mei 540.098 bill.; op 31 Mei 475.103 bill.; op 7 Juni 467.937 bill.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenl.	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat
12 Juni '24	5.543.040	1.864.321	299.524	570.211	23.000.000
5 „ '24	5.542.973	1.864.321	299.386	570.198	23.000.000
30 Mei '24	5.542.870	1.864.321	299.248	565.687	22.700.000
14 Juni '23	5.537.605	1.864.345	292.744	595.832	23.100.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Belee-ningen	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren	Rek. Crt. Staat
3.726.544	9.296	2.732.521	39.896.672	1.920.239	15.414	
4.990.697	9.544	2.606.895	39.965.821	2.028.756	13.083	
4.484.984	9.605	2.510.543	39.556.279	2.209.793	15.686	
2.262.094	19.920	2.143.968	36.701.900	2.113.937	20.994	
1.541.980	—	789.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buit.l. Vorder.	Beleen. van prom.d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
12 Juni '24	355.521	84.653	480.000	1718.902	7.604.100	159.650
5 „ '24	355.577	84.653	480.000	1807.810	7.637.507	114.408
28 Mei '24	356.254	84.653	480.000	1713.572	7.619.650	205.252
15 „ '24	356.885	84.653	480.000	1751.918	7.655.032	218.378
14 Juni '23	347.884	84.653	480.000	889.406	6.726.643	155.420

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
28 Mei '24	3.117.813	2.150.328	—	96.461	1.891.147
21 „ '24	3.138.166	2.149.556	—	101.819	1.886.429
14 „ '24	3.138.476	2.171.123	—	102.810	1.911.875
7 „ '24	3.129.606	2.150.531	—	102.502	1.927.027
29 Mei '23	3.108.762	2.065.279	—	86.735	2.250.217

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
28 Mei '24	516.360	1.997.440	111.493	80,1	82,7
21 „ '24	470.307	1.985.334	111.378	81,1	83,7
14 „ '24	486.542	1.994.934	111.369	80,3	83,0
7 „ '24	527.572	1.994.352	111.231	79,8	82,4
29 Mei '23	988.813	1.915.586	109.348	74,0	76,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
21 Mei '24	749	16.600.756	1.452.798	15.836.139	4.315.506
14 „ '24	751	16.707.217	1.449.481	15.982.406	4.303.735
7 „ '24	752	16.663.857	1.459.466	15.883.584	4.300.615
30 Apr. '24	755	16.656.138	1.454.687	15.934.103	4.288.324
23 Mei '23	774	16.558.435	1.431.523	15.485.264	3.986.993

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 16 Juni 1924.

De politieke worsteling in Frankrijk behoort, voorloopig althans, tot het verleden en is geëindigd met het aftreden van Millerand als president en de verkiezing van Gaston Doumergue als zoodanig. Hoofdzaak van deze gebeurtenis is natuurlijk, dat het thans Herriot mogelijk is gemaakt het bewind in handen te nemen en zoo heeft de beurs te Parijs de gebeurtenissen van de laatste dagen dan ook beschouwd. Verschillende aspecten zijn thans geopend, doch zij zijn ten deele zoo vaag en verschaffen ten anderen deele uitzicht op zulke gevaarlijke experimenten, dat de fondsenmarkt hieraan geen richting heeft kunnen ontleenen. Sterker basis vond men in de houding van de wisselmarkt, waar het Fransche betaalmiddel, onmiddellijk na het bekend worden van de presidents-wisseling, een stijgende richting heeft ingeslagen, waarin het tot het einde der beursweek toe heeft volhard. Het directe gevolg hiervan is een vrij gevoelige daling van de aandeelenmarkt en van arbitragewaarden geweest, ofschoon getemperd door de geringe omzetten. Voor de vaste houding van den Franschen Franc zijn verschillende verklaringen gegeven, welke echter voor het grootste deel op speculatieve beschouwingen neerkomen. Zoo verwacht men in sommige kringen, dat de houding ten opzichte van Duitschland in het vervolg van milderen aard zal worden, waarvoor men o.a. als bewijs aanhaalt, dat de heer Barthou als voorzitter van de commissie van Herstel zal aftreden en vervangen zal worden door generaal Lyautey. Ook beschouwt men het als een teken van binnenkort te verwachten veranderingen van beteekenis, dat de „Micum"-verdragen slechts voor den

duur van twee weken zijn verlengd en dat Herriot het plan heeft opgevat den Britschen premier te bezoeken. Afgezien hiervan echter kunnen er toch ook andere factoren worden gevonden, van meer reëlen aard, welke invloed op het koerspeil van het Fransche ruilmiddel hebben uitgeoefend. In de eerste plaats is het vrij zeker, dat men thans in Duitschland en Oostenrijk is overgegaan tot liquidatie van het overgrootste deel der blanco-posities, welke nog per ultimo Juni liepen, hetgeen als vanzelf groote vraag naar Francs heeft doen ontstaan. Vervolgens zijn de cijfers van den buitenlandschen handel van zoodanigen aard, dat men op de tegenwoordige basis op een saldo-actief voor de handelsbalans van ongeveer 3½ milliard Francs over 1924 zou mogen rekenen. Hierbij komen dan natuurlijk nog de ontvangsten uit de onzichtbare exporten, met name van die uit het toeristenverkeer, dat op het oogenblik, in verband met de Olympische spelen, zeer uitgebreid is. De vooruitzichten worden dan ook op de internationale beurzen vrij gunstig beoordeeld. Hier staat tegenover de reeds hierboven aangehaalde onzekerheid betreffende de door het nieuwe bewind te volgen politiek. Vooral is men bevreesd ten aanzien van de houding, welke ten opzichte van de kapitaalheffing zal worden aangenomen, terwijl mede een zwak punt in de positie van het Fransche betaalmiddel de houding van Duitschland, en dus de regeling der schade-loosstelling, is. Indien men rekening houdt met dit complex van vaak tegenstrijdige factoren en overwegingen, behoeft het geen verwondering te wekken, dat de fondsenmarkt te Parijs een vrij stil voorkomen heeft gehad en vrijwel alleen gereageerd heeft op feitelijkheden als de rijzing van den Franckoers en de emissie van aandelen Royal Dutch.

Te Berlijn daarentegen is de beurs sterker bewogen geweest. De realisaties hebben daar ter plaatse in de laatste dagen zulk een omvang aangenomen, dat een aantal banken het noodig heeft geoordeeld een bespreking te houden. Op die conferentie is men in principe tot overeenstemming gekomen ten aanzien van het oprichten van een steun-syndicaat, waartoe men een bedrag van ongeveer 4 miljoen goudmark ter beschikking zou wenschen te houden. De interventie zou à tour de rôle worden uitgeoefend, zoodat grooter zekerheid zou bestaan, dat niet alleen de fondsen, waarbij de intervenieerende bank het meest belang zou hebben, van den steun zouden profiteren. Daadwerkelijk heeft men echter nog niet ingegrepen. In de eerste plaats toch heeft het bekend worden van de desbetreffende plannen uit den aard der zaak den sterken verkoopdrang ietwat ingedamd, al ware het slechts, doordat geen baisse-posities meer werden geopend. Doch voorts is het voor de banken zelve, ondanks allen goeden wil, moeilijk te beslissen, wanneer een fonds zoodanig is gedaald — dus onder de intrinsieke waarde — dat interventie gewettigd kan worden geacht. In de eerste plaats is hiervoor een balans, op goud-basis opgemaakt, noodzakelijk, doch de meeste ondernemingen hebben een zoodanigen staat nog niet samengesteld. Aan de publicaties in papiermarken heeft men natuurlijk niets, ondanks de in theorie bestaande verhouding van 1 biljoen papiermark = 1 rentenmark. Het is dan ook te verwachten, dat de interventie, mocht deze al plaats vinden, slechts uiterst bescheiden en alleen in gevallen, waarin men absolute zekerheid heeft, zal worden toegepast. Voor deze verwachting bestaat des te meer reden, omdat juist in de allerlaatste dagen van de beursweek de verkopen iets geringer zijn geworden, niet alleen door den psychologischen invloed, welke van de vorming van het steun-syndicaat is uitgegaan, doch ook door betere verwachtingen omtrent de politieke ontwikkeling en door de houding, welke zoowel de geldmarkt te Londen als die te New York ten aanzien van de Deutsche industrie en landbouw blijkt aan te nemen. De goud-discontobank heeft thans de beschikking gekregen over \$ 25.000.000 Amerikaansch en £ 5.000.000 Engelsch herdisconto-crediet. Daarnaast hebben een aantal Amerikaanse banken zich bereid verklaard een zesmaands-crediet ten bedrage van \$ 2.000.000 en tot een rentevoet van ongeveer 8 pCt. 's jaars ter beschikking van de suikerindustrie te stellen, terwijl het vooruitzicht is geopend op een verder suikercrediet van \$ 8.000.000 en op een kali-crediet. Voor de export-industrie is derhalve voldoende geld beschikbaar, mede door het werk van de in Nederland opgerichte internationale accept-instellingen en waar dit den grondslag vormt voor den herbouw van Duitschland is men in de laatste dagen ter beurze iets optimistischer geworden. Hoe weinig waarlijk goede crediet-objecten er echter in Duitschland op dit oogenblik te vinden zijn, kan blijken uit de omstandigheid, dat van het tot nu toe beschikbaar gestelde Amerikaansche herdisconto-crediet ad. \$ 5.000.000 slechts voor een bedrag van

\$ 1.000.000 gebruik is gemaakt. De „Reinigungskrise” heeft vele ondernemingen reeds weggevaagd en heeft anderen voor een goed deel hun armslag ontnomen. Ten overvloede komt dit naar voren in de jaarverslagen der groote banken, welke, rekening houdende met de naaste toekomst, geen dividend hebben uitgekeerd.

Te Londen is de marktstemming doorgaans vast geweest, hoewel men ook hier te kampen heeft met groote onzekerheid op verschillend gebied. In de eerste plaats wel op politiek terrein. Het is langzamerhand een communis opinio geworden, dat het kiezers-corps binnen enkele maanden voor een nieuwe beslissing zal worden gesteld. De arbeiderspartij zal deze verkiezingen ingaan met de leuzen: nationalisatie van de voornaamste productiemiddelen en een heffing ineens. Ook thans is het weliswaar niet te verwachten, dat deze leuzen een absolute overwinning bij de stembus zullen behalen, doch zij zijn in ieder geval wel in staat groote beroering te verwekken. Daarbij komt de strijd, welke klaarblijkelijk tusschen New York en Londen wordt gevoerd om de suprematie op de internationale geldmarkt. Op hetzelfde moment, dat de Federal Reserve Bank te New York overgaat tot het verlagen van haar disconto tot 3½ pCt. duiken er in Londen geruchten op, welke wijzen op de mogelijkheid van een verhooging van den rentevoet der Bank of England. Weliswaar is de geldmarkt te Londen nog ruim, doch zij wordt gedraineerd door groote buitenlandsche leeningen, terwijl zij reeds gehandicapt is door de verplichtingen tot betaling aan de Unie van de rente en aflossing der oorlogsleeningen. Onder deze omstandigheden tracht de geldmarkt te New York klaarblijkelijk een poging te doen, gebruik makende van het financieele overwicht, het centrum van den geldhandel naar de overzijde van den Oceaan te verplaatsen. Tot nu toe is dit nog niet gelukt, dank zij de oude accept-organisatie aan de Theems, doch de herhaalde aanvallen, vooral de jongste in den vorm van groote credieten aan Duitschland, hebben in de City wel eenige onrust doen ontstaan, welke uit den aard der zaak op de fondsenmarkt veelbaar is geworden.

Te New York heeft de verlaging van het disconto der Federal Reserve Bank, van 4 tot 3½ pCt. nadat het op 30 April j.l. van 4½ pCt. tot 4 pCt. was teruggebracht, geen al te grooten indruk gemaakt, vooral, omdat het niet veel anders is geweest dan een aanpassing aan de reeds bestaande verhoudingen. Toch is de markt er niet geheel ongevoelig voor gebleven. Eensdeels stond dit in verband met de mogelijkheid, welke thans bestaat op groter opleving in de ietwat kwijnende industrie, anderdeels door de kans, welke New York verkrijgt in den strijd om de leiding op de geldmarkt.

Ten onzent is de markt als geheel zeer ongeanimeerd geweest. Alleen *beleggingswaarden* hebben hierop een uitzondering gevormd in verband met de zeer ruime geldmarkt, welke op zich zelve weer ontstaan is door het geringe animo, dat voor aandelen bestaat.

	6 Juni	13 Juni	16 Juni	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	97 ⁵ / ₈	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	— ¹ / ₈
5 % „ „ 1918	87 ⁹ / ₁₆	86 ⁹ / ₁₆	87	— ⁹ / ₁₆
4½ % „ „ 1916	86 ¹⁵ / ₁₆	87 ⁷ / ₁₆	87 ¹ / ₈	+ ³ / ₁₆
4 % „ „ 1916	78 ³ / ₄	78 ⁷ / ₈	78 ¹⁵ / ₁₆	+ ³ / ₁₆
3½ % „ „	72	73	73 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
3 % „ „	63 ³ / ₈	64	64 ¹ / ₂	+ ³ / ₄
2½ % Cert. N. W. S.	52	52 ¹ / ₂	52 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
7 % Oost-Indië 1921	101 ⁵ / ₁₆	101 ⁷ / ₁₆	101 ¹ / ₂	+ ³ / ₁₆
6 % „ „ 1919	96 ¹⁵ / ₁₆	96 ¹⁵ / ₁₆	96 ¹⁵ / ₁₆	— ¹ / ₈
5 % „ „ 1915	91 ¹ / ₈	91 ³ / ₈	92	+ ¹ / ₈
5 % Rusland 1906	4 ³ / ₈	4 ¹ / ₂	4	— ³ / ₈
4 % Rusl. bij Hope & Co.	6	6	—	—
4 % Japan 1899	61 ⁵ / ₈	—	—	—
5 % Brazilië 1895	53	52 ³ / ₄	53	—
8 % San Paulo 1921	97 ¹ / ₂	97 ⁷ / ₈	97 ⁷ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
6 % Amsterdam 1920	98 ⁷ / ₈	99	—	+ ¹ / ₈
7 % Rotterdam 1920	101 ³ / ₈	101 ¹ / ₈	101 ¹ / ₄	— ¹ / ₈

De onaangename houding van de aandelenmarkt is vooral in de hand gewerkt door de *petroleum-afdeeling*. Reeds dadelijk, toen de handel in „claims” van aandelen Koninklijke Petroleum Mij. werd opengesteld, was het duidelijk, dat er ruim aanbod bestond. Later is dit nog toegenomen, naar verluide voornamelijk voor Fransche rekening, welke houders er derhalve klaarblijkelijk de voorkeur aan hebben gegeven hun bezit niet uit te breiden. Toen hierbij nog de zeer teleurstellende dividend-declaratie ad. 5½ pCt. op aandelen Geconsolideerde kwam, gepaard gaande aan de pessimistische beschouwingen van de zijde der directie met betrekking tot den toestand in Roemenië, benevens de lagere winstcijfers van de Shell, scheen het aanbod op de geheele petroleum-afdeeling vrijwel onbeperkt te worden. De hoofd-

fondsen hebben de markt dan ook met zeer aanzienlijke verliezen verlaten.

Bij den invloed, welke van de petroleummarkt op de geheele beurs uitgaat, behoeft het geen verwondering te wekken, dat ook de overige afdelingen geen opgewekt verloop te aanschouwen hebben gegeven. Een uitzondering dient hier voor *Tabaksuandeelen* te worden gemaakt, waarin een vrij scherp redres is ingetreden, hoewel dit ook niet geheel behouden kon worden. Hier was het echter niet anders dan een reactie op den scherpen koersval van de laatste weken, een koersval, welke de beurs als niet geheel gemotiveerd beschouwde.

Rubberaandeelen fluctueerden bijna niet, doch waren vrij vast, als gevolg van den stabielen prijs voor het product.

De *Suikermarkt* was zeer stil en met geringe variaties.

	6 Juni	13 Juni	16 Juni	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	122 $\frac{3}{4}$	122 $\frac{3}{4}$	123 $\frac{3}{4}$	+ 1
Incasso Bank	93 $\frac{3}{4}$	93 $\frac{3}{4}$	93 $\frac{3}{4}$	—
Koloniale Bank	159 $\frac{3}{4}$	162 $\frac{3}{4}$	164 $\frac{3}{4}$	+ 4 $\frac{3}{4}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	129 $\frac{7}{8}$	129 $\frac{3}{4}$	129	- 7 $\frac{1}{8}$
Rotterd. Bankvereniging . . .	94 $\frac{1}{4}$	—	—	—
Van Berkel's Patent	34 $\frac{3}{4}$	34 $\frac{7}{8}$	35 $\frac{3}{4}$	+ 3 $\frac{1}{4}$
Gouda Kaarsen	12 $\frac{1}{4}$	12	12 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{4}$
Holl. Draad- en Kabelfabriek	41	40	40 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	54	52	51 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{1}{2}$
" " " pr. aand.	58	56 $\frac{1}{2}$	55	- 3
Leerdam Glasfabrieken	23	—	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek	288 $\frac{1}{4}$	281	—	- 7 $\frac{3}{4}$
Vereenigde Blikfabrieken . . .	89 $\frac{1}{4}$	—	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	36	36	38	+ 2
Compania Mercantil Argent.	17 $\frac{3}{4}$	17 $\frac{7}{8}$	18	+ 3 $\frac{1}{4}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	154 $\frac{3}{8}$	152 $\frac{3}{4}$	152 $\frac{3}{4}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Handelsverg. Amsterdam . . .	423	424	426	+ 3
Handelsverg. Reiss & Co. . . .	34	35	35 $\frac{1}{4}$	+ 1 $\frac{1}{4}$
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	180	179	173	- 7
Linde Teves & Stokvis	69	67 $\frac{3}{4}$	65	- 4
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	126	129 $\frac{1}{2}$	—	+ 3 $\frac{1}{2}$
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	159 $\frac{3}{4}$	137 $\frac{3}{4}$	135 $\frac{3}{4}$	- 24 $\frac{3}{4}$
Kon. Petroleum-Mij.	406 $\frac{3}{4}$	340 $\frac{3}{4}$	329 $\frac{3}{4}$	- 76 $\frac{3}{4}$
Phoenix Oil	94 $\frac{3}{4}$	100	—	+ 5 $\frac{3}{4}$
Amsterdam-Rubber-Mij.	119	118 $\frac{3}{16}$	118 $\frac{3}{8}$	- 3 $\frac{1}{8}$
Kendeng Lemboe	157 $\frac{1}{2}$	158	156	+ 1 $\frac{1}{2}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	176	182	181	+ 5
Deli-Batavia Tabak Mij.	269 $\frac{3}{4}$	295	289 $\frac{3}{4}$	+ 20
Deli-Maatschappij	312 $\frac{3}{8}$	338 $\frac{3}{4}$	335	+ 22 $\frac{3}{8}$
Senembah-Maatschappij	262 $\frac{3}{8}$	278 $\frac{3}{4}$	273 $\frac{3}{4}$	+ 11

1) ex. claim.

Scheepvaartwaarden bleven als gewoonlijk in den laatsten tijd zonder belangstelling.

	6 Juni	13 Juni	16 Juni	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	74	71 $\frac{3}{4}$	69	- 5
" " " gem. eig.	60	57 $\frac{3}{4}$	—	- 2 $\frac{1}{4}$
Hollandsche Stoomboot-Mij.	16 $\frac{3}{4}$	16 $\frac{3}{4}$	16 $\frac{3}{4}$	—
Java-China-Japan-Lijn	84 $\frac{1}{2}$	85 $\frac{3}{8}$	89	+ 4 $\frac{1}{2}$
Kon. Hollandsche Lloyd	7 $\frac{3}{8}$	7	6 $\frac{7}{8}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	60 $\frac{1}{2}$	60 $\frac{1}{2}$	59 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{1}{2}$
Konink. Paketvaart-Mij.	139 $\frac{3}{4}$	138	136	- 3 $\frac{1}{2}$
Maatschappij Zeevaart	72	71	70 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Nederl. Scheepvaart-Unie . . .	117 $\frac{3}{4}$	117 $\frac{3}{4}$	116 $\frac{1}{2}$	- 1
Nievelt Goudriaan	90 $\frac{1}{4}$	91	90 $\frac{1}{4}$	—
Rotterdamsche Lloyd	113 $\frac{3}{4}$	113 $\frac{1}{2}$	112	- 1 $\frac{1}{4}$
Stoomv.-Mij. „Nederland“ . . .	128 $\frac{1}{2}$	131 $\frac{3}{4}$	128 $\frac{3}{4}$	—
" " „Noordzee“	18	19 $\frac{7}{8}$	19	+ 1

Op de *Amerikaansche markt* bestond eenige interesse voor spoorweg-aandeelen, waarvan voornamelijk aandeelen Union Pacific en sommige laaggeprijsde soorten de vruchten hebben kunnen plukken.

	6 Juni	13 Juni	16 Juni	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	65 $\frac{3}{4}$	66 $\frac{3}{4}$	66 $\frac{3}{8}$	+ 1 $\frac{1}{8}$
Anaconda Copper	64	64 $\frac{1}{16}$	63 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Studebaker Corp.	89 $\frac{15}{16}$	90 $\frac{1}{2}$	—	+ 1 $\frac{1}{16}$
Un. States Steel Corp.	103 $\frac{13}{16}$	104 $\frac{3}{8}$	104 $\frac{13}{16}$	+ 1
Athison Topeka	111 $\frac{1}{2}$	110 $\frac{3}{8}$	111 $\frac{1}{16}$	- 7 $\frac{1}{16}$
Erie	28 $\frac{3}{4}$	29	29 $\frac{3}{4}$	+ 1
Southern Pacific	96 $\frac{3}{4}$	98 $\frac{1}{2}$	—	+ 1 $\frac{3}{4}$
Union Pacific	142 $\frac{3}{4}$	146	146 $\frac{9}{16}$	+ 4 $\frac{1}{16}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	9 $\frac{1}{4}$	9 $\frac{1}{16}$	9 $\frac{7}{16}$	+ 3 $\frac{1}{16}$
" " " " pref.	34 $\frac{1}{4}$	34 $\frac{1}{8}$	34 $\frac{13}{16}$	+ 1 $\frac{1}{16}$

De *geldmarkt* bleef voortdurend ruim; prolongatie fluctueerde tusschen 2 $\frac{1}{2}$ en 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

17 Juni 1924.

In ons vorig overzicht schreven wij reeds over het Regeeringsrapport van de oogsten in de Vereenigde Staten, dat voor wintertarwe een verrassend lage raming gaf. De markt te Chicago was daarop onmiddellijk ca. 4 d.e. gestegen; hierbij is het evenwel niet gebleven. Van den 9 ten tot den 16den zijn de noteeringen zoowel in Chicago als in Winnipeg dagelijks hooger gegaan en Argentinië heeft zich bij deze beweging geheel aangesloten. Te Chicago liep de Juli-termijn op van \$1,04 $\frac{1}{4}$ tot 1,14 $\frac{1}{2}$, te Winnipeg van 1,06 $\frac{7}{8}$ tot 1,16 $\frac{1}{8}$, te Buenos Aires van 11,35 tot 12,45 en te Rosario van 11,20 tot 12,20, dus in alle markten bijna 10 pCt. De eerste aanleiding voor deze felle hausse is natuurlijk het bovengenoemde Regeeringsrapport, waarbij men niet moet vergeten, dat ook de oogst van zometarwe geschat wordt weliswaar gelijk aan die van particuliere ramingen, doch op bijna 30.000.000 bushels minder dan verleden jaar. De weerberichten waren den laatsten tijd in de Vereenigde Staten niet slecht, doch dit heeft de stemming niet kunnen veranderen. Een officieele raming van den Canadeeschen oogst is nog steeds niet beschikbaar, maar ofschoon men meestal gunstige berichten uit Canada zendt, geeft toch een particuliere raming van den oogst in het Westen het verrassende cijfer van ca. 300.000.000 bushels tegen verleden jaar 452.000.000. Waarschijnlijk heeft men hierbij rekening gehouden met het feit, dat de oogst ca. 2 weken te laat is, hetgeen vooral in Canada een groot gevaar is, daar de kans groot is, dat een belangrijk deel door vorst beschadigd wordt. Het spreekt vanzelf, dat het schatten van dit gevaar bijna een onmogelijke taak is en dat men bovengenoemd cijfer onder groote reserve moet aanvaarden. Men begrijpt evenwel dat onder die omstandigheden de stemming gemakkelijk willig te maken was en nadat de meeste Europeesche markten aanvankelijk een gereserveerde houding hadden aangenomen, vermeerderde toch juist door de stijging der prijzen de kooplust. De meening, dat men gedurende het a.s. seizoen veel hogere prijzen zal zien dan gedurende het afgelopen jaar gegolden hebben, aangezien de grootste exportlanden over een aanzienlijk geringer surplus zouden beschikken, begint meer en meer veld te winnen. Zoals bekend is, hebben de Vereenigde Staten in het afgelopen jaar slechts weinig tarwe geëxporteerd. De groote uitvoer van Noord-Amerika betrof bijna uitsluitend Canadeesche tarwe. Niettegenstaande dit is de zichtbare voorraad, ofschoon nog zeer belangrijk, niet abnormaal groot. Een zichtbare voorraad in de Vereenigde Staten van 38.788.000 bushels tegen 29.719.000 verleden jaar is niet verontrustend, terwijl in Canada de zichtbare voorraad slechts weinig meer bedraagt dan een jaar geleden.

In Europa zijn op het oogenblik de oogstberichten niet al te gunstig en alles te zamen genomen, wordt in de meeste landen een belangrijk kleinere oogst verwacht dan verleden jaar. Bovendien zijn de importbehoefte van Europa aanzienlijk grooter gebleken dan men geschat had, terwijl Oost-Azië als importeur van tarwe op een ongekend ruime schaal optrad. Men neemt vrijwel algemeen aan, dat in het komend jaar minder tarwe door Azië gevraagd zal worden, doch dit is dan ook noodig, daar helaas Rusland er nog niet is om een eventueel tekort van Noord-Amerika goed te maken.

In de Engelsche markten werd, na een aanvankelijke aarzeling, tarwe op ruime schaal gekocht, waarbij vooral Manitoba de aandacht trok, doch ook verschillende ladingen Australische tarwe vonden plaatsing. In ons land en in Duitschland hielden de koopers zich aanvankelijk op den achtergrond, doch de laatste dagen zijn zij blijkbaar bang geworden nog langer uit de markt te blijven, en verschillende partijen werden gekocht, waarbij Platatarwe de voorkeur had. De wereldverschepingen, ofschoon kleiner dan een week geleden, waren toch nog zeer ruim en ongetwijfeld is men op dit oogenblik in de meeste landen van Europa voldoende van broodgraan voorzien, doch de voorraden zijn niet van dien aard, dat men zonder zorg de verhooging der prijzen in de exportlanden kan gadeslaan.

In Amerika is de prijs van rogge vrijwel in gelijke mate als die van tarwe gestegen, doch in Europa heeft men deze verhooging niet gevolgd. Weliswaar is Russische rogge vaster gestemd, doch de verhooging is slechts gering. Waar het aanbod evenwel beperkt is, is een verdere verhooging niet uitgesloten.

Maïs is de geheele week in tegenstelling met broodgraan flauw geweest. De handel in Platamaïs was af en toe wat levendiger, doch de prijzen gingen nog lager en zijn wel de laagste van dit seizoen. De afladingen van den

Noteeringen.						
Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Juli	Mais Juli	Haver Juli	Tarwe Juli	Mais Juli	Lijnzaad Juli
14 Juni '24	112 3/8	81 1/8	46 3/8	12,10	7,65	20,30
7 " '24	104 5/8	78 5/8	46 1/8	11,25 ¹⁾	7,55 ¹⁾	19,80 ¹⁾
14 Juni '23	110 7/8	81 1/8	41 1/8	11,70	8,40	21,95
14 Juni '22	112 1/8	62 5/8	35	12,— ²⁾	7,45 ²⁾	19,20 ²⁾
14 Juni '21	135 1/8	62 5/8	37 7/8	17,80	8,15	18,40
20 Juli '14	82	56 1/8	36 1/8	9,40	5,38	13,70

1) Per Juni. 2) Per Augustus.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Soorten	16 Juni 1924	9 Juni 1924	18 Juni 1923
	Tarwe*	13,35	12,60
Rogge (No. 2 Western) ..	9,70	9,45	9,60
Mais (La Plata)	184,—	188,—	211,—
Gerst (48 lb. malting) ...	197,— ⁴⁾	205,— ⁴⁾	168,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	9,80 ⁵⁾	9,90 ⁵⁾	9,75
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	11,75	11,45	11,80
Lijnzaad (La Plata) ³⁾	401,—	389,—	448,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.
*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	8/14 Juni 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	8/14 Juni 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	13.865	436.342	321.077	—	13.957	29.788	450.299	350.865
Rogge	1.404	218.320	210.362	200	3.775	485	222.095	210.847
Boekweit	773	11.886	5.657	—	—	—	11.886	5.657
Mais	6.306	313.346	281.422	2.110	50.994	42.862	364.340	324.284
Gerst	2.573	141.706	94.531	4.200	27.072	7.062	168.778	101.593
Haver	900	88.796	36.471	63	305	533	89.101	37.011
Lijnzaad	2.891	121.701	67.628	—	42.195	46.752	163.896	114.330
Lijnkoek	5.280	92.081	104.394	—	700	—	92.781	104.394
Tarwemeel	7.057	116.835	34.800	582	11.491	3.864	128.326	38.664
Andere meelsoorten	—	3.498	1.227	—	—	—	3.498	1.227

Donau en andere landen waren slechts gering, doch er is toch nog een aanzienlijke hoeveelheid Donaumais onderweg naar West-Europa, die nog aan de consumtie verkocht moet worden, en een belangrijk gedeelte daarvan is bestemd op Nederland. Daarentegen is de hoeveelheid Plata-mais naar Nederlandsche havens bestemd, niet bijzonder groot, doch aangezien er een groot aantal onverkochte ladingen op de markten is, is er geen sprake van dat men voorloopig ergens tekort aan mais zal hebben. Toch is de stemming de laatste dagen iets beter geworden en de vraagprijzen zijn veelal verhoogd. Mais is in korten tijd van een van de duurste artikelen vrijwel het goedkoopste geworden. Zoo zijn de prijzen voor gerst tegenwoordig aanzienlijk hooger dan voor mais. Ook in de afgelopen week konden de prijzen zich goed handhaven, hetgeen in mindere mate geldt voor haver, waarin de handel gering was.

Lijnzaad was vast gestemd. De verschepingen van Plata waren aanmerkelijk kleiner, doch dit was voor Argentinië slechts een reden om de prijzen te verhoogen. De verhoogde vraagprijzen werden zoowel in Noord-Amerika als in Europa betaald, dank zij betere vraag zoowel voor olie als voor lijnkoeken.

SUIKER.

In Amerika opende de markt deze week met heel wat hogere noteeringen dan bij het slot der vorige week. De prijzen liepen daarna wat terug om zich echter ten slotte weer tot het openings-niveau te herstellen. Spot Centrifugals bleven de geheele week met 5.02 genoteerd op 1 dag na, waarop de noteering 5.15 was, terwijl de openings- en slot-noteeringen op de termijnmarkt met de daartusschen liggende laagste noteering als volgt waren:

Juli	3,45/3,28/3,40
September	3,59/3,43/3,56
December	3,43/3,28/3,43
Maart	3,20/3,09/3,22

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 95.000 tons, de versmeltingen 63.000 tons en de voorraden 249.000 tons.

In Cuba-suiker kwamen groote afdoeningen tot stand tot prijzen liggende tusschen 3 1/4 en 3 1/2 d. c. & f. New York voor prompte verscheping.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 7 Juni '24 ..	45.983	63.338	90.531
Tot. sedert 1 Dec. '23-7 Juni '24	3.206.220	3.089.805	2.985.242
Aantal werkende fabrieken ..	13	9	30
Weekexport 7 Juni '24	75.496	71.649	120.216
Tot. sedert 1 Jan. '24-7 Juni '24	2.306.494	2.429.473	1.992.474
Totale voorraad op 7 Juni '24	899.726	661.232	1.021.681

Op 13 dezer bedroeg de Cuba productie 3.972.000 tons tegen 3.551.400 verleden jaar.

In Engeland verhoogden Raffinadeurs deze week hunne prijzen met 6d. voor alle posities.

Op Java vonden verdere herverkoopens plaats tot ongeveer de laatste prijzen.

Hier te lande was de markt aanvankelijk vast gestemd met de volgende noteeringen: Juni koopers f 24 1/8 en verkoopers f 25 1/8; Augustus f 23 1/8 en najaar f 22.—. Daarna brokkelden prijzen af wegens meerder aanbod, doch later werd een herstel merkbaar in sympathie met Amerika. De markt sloot op f 24 1/8 vergeefs geboden voor Juni en afdoening tot f 23 1/8 voor Augustus en f 21 1/8 voor het najaar. De omzet bedroeg deze week 3800 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen		New York 96 pCt. Centrifugals	
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Juni/Juli		Cuba's 96 pCt. c.i.f. Juni/Juli
13 Juni '24	f 23 1/10	Sh. 40/9	Sh. 19/6	Sh. 17/9	\$ cts. 5,02
6 " '24	22 13/16	40/3	19/—	17/3	4,77
13 Juni '23	32 5/16	66/6	23/6	30/—	7,28
13 Juni '22	24 3/16	55/3	18/9	15/3	4,48
4 Juli '14	11 13/32	18/—	—	—	3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	12 Juni 1924	6 Juni 1924	29 Mei 1924	12 Juni 1923	12 Juni 1922
New York voor Middling ...	29,85 c	29,40 c	32,65 c	29,70 c	22,15 c
New Orleans voor Middling	30,12 c	29,55 c	30,88 c	29,75 c	22,— c
Liverpool voor Fy Middl. ...	17,64 d	17,80 d	18,23 d	17,28 d	11,91 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '23 tot 11 Juni '24	Overeenkomstige periode 1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	6.667,9	5.668,7	5.908
" Atlant.Havens	1.619,7	1.249,1	1.573,8
Uitvoer naar Gr. Brittannië	3.791,6	3.267,3	3.836,4
" " 't Vasteland.	***	***	***
" " Japan	***	***	***

Voorraden.
(In duizendtallen balen)

	6 Juni '24*)	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	364	383	857
Binnenland	312	441	696
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	258	277	493

*) Berichten d.d. 11 Juni niet ontvangen.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No.7	Voorraad	Prijs No.4	
14 Juni 1924	322.000	25.475	1.313.000	28.500	61 ¹ / ₃₂
7 „ 1924	293.000	24.375	1.351.000	28.000	61 ¹ / ₈
31 Mei 1924	258.000	24.650	1.159.000	28.000	63 ³ / ₃₂
14 Juni 1923	841.000	20.825	1.118.000	1)	5 ¹ / ₂

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
14 Juni 1924....	53.000	3.475.000	213.000	9.857.000
14 „ 1923....	44.000	2.514.000	60.000	6.528.000

1) Niet genoteerd.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Juni 1924 in duizenden balen.

	1924	1923	1922	1921	1920	
Voorraad in Europa..	1.783	2.018	2.596	1.858	2.102	
Stoomend (Brazilië ..	413	302	381	710	451	
n. Europa (Oost-Indië.	19	9	14	7	—	
	2.215	2.329	2.991	2.575	2.553	
Voorraad Ver. Staten	668	825	1.149	2.037	1.494	
Stoomend } naar } Ver.Staten }	Brazilië ..	428	234	348	215	617
	3.311	3.388	4.488	4.827	4.664	
Voorraad in Rio	258	833	1.640	775	383	
„ „ Santos..	1.159	1.256	2.755	2.933	1.919	
„ „ Bahia ..	26	10	19	40	22	
Totaal	4.754	5.487	8.902	8.575	6.988	
Op 1 Mei	4.445	6.123	8.837	8.580	7.581	
	1923	1922	1921	1920	1919	
Op 1 Juli	5.340	8.639	8.700	6.750	10.336	

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Mei 1924.

Importeurs:	Voorr. 1 Jan. 1924	Aanv. tot 31 Mei	Verk. tot 31 Mei	Voorr. op 31 Mei
				(in pakken).
Burma Handel-Mij.	—	714	714	—
H. G. Th. Crone.....	—	2254	1736	518
Edgar & Co.....	—	438	438	—
Van Eeghen & Co.....	—	1983	1983	—
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel				
Mij. Soerabaja	115	1550	1665	—
Hand.-Verg. v/h. Reiss & Co.	—	908	908	—
Jacobson v. d. Berg & Co...	—	1816	1816	—
Koning, Teves & Co.	—	742	742	—
Landb. Mij. „Geboegan”...	—	171	138	33
Maintz Producten Handel.	—	1020	1020	—
Mirandolle, Votte & Co....	311	5426	5325	412
Wm. H. Müller & Co.	—	1154	895	259
Ned. Kolon. Handelsveren.	—	1946	1946	—
Weise & Co.....	33	612	401	244
Order.....	—	5489	5489	—
	459	26223	25216	1466

RUBBER.

De markt toonde de afgelopen week zeer weinig verandering. De stemming bleef kalm en de omzet gering. De prijzen bleven op het zelfde niveau.

De slotnoteeringen zijn:

			ende voorafgaande week:
Prima Crêpe	Juni	57 ¹ / ₂ ct.	57 ¹ / ₂ ct.
„ „	Juli/Sept.	58 „	58 „
„ „	Oct./Dec.	60 „	61 „
Smoked Sheets	Juni	56 „	55 ¹ / ₂ „
„ „	Juli/Sept.	57 „	57 „
„ „	Oct./Dec.	60 „	60 „

16 Juni 1924.

COPRA.

De markt was deze week vast gestemd, doch er kwam tot de hogere prijzen bepaald veel meer aanbod. Consumenten kochten betrekkelijk finke quantums.

De markt sluit met de volgende noteeringen:

Nederl.-Ind. f.m.s. Mei	afslading	fl 32 ³ / ₈	
„ „ „ Juni	„	„ 32 ¹ / ₂	
„ „ „ Juli	„	„ 32 ¹ / ₈	
„ „ „ Aug.	„	„ 32,—	

16 Juni 1924.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
16 Juni 1924...	61.17/6	67.5/-	222.2/6	32.17/6	32.5/-
10 „ 1924..	61.15/-	67.10/-	216.7/6	33.-/-	31.15/-
2 „ 1924..	61.12/6	67.5/-	212.7/6	30.17/6	30.17/6
26 Mei 1924..	61.2/6	66.15/-	206.17/6	29.17/6	30.12/6
18 Juni 1923..	67.7/6	74.5/-	190.2/6	25.10/-	29.10/-
20 Juli 1914..	61.-/-	—	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Het wordt voor de reeders hoe langer hoe moeilijker om reizen te vinden, welke een eenigszins loonend resultaat geven. De toestand van de vrachtenmarkt is ongeveer weer zooals deze in 1923 was, met die uitzondering, dat er hier en daar een paar lichtpunten zijn. Eén daarvan is de oogst in Argentinië, welke aanzienlijk grooter is dan die van 1923. Of de groote oogst van Argentinië de vrachten vandaar op een eenigszins loonend peil zal doen blijven is echter de vraag, daar het niet alleen de groote oogst is, welke aanleiding geeft tot groote verschepingen, doch ook de vraag, welke er in Europa bestaat.

Van Noord Amerika en van Canada vonden weinig bevrachtingen plaats. Het lagere cijfer van 3/9 per qu. werd geaccepteerd van Montreal naar West Italië en 3/- naar p.p. U.K.

Van Hampton Roads werden eenige booten met steenkolen bevracht en wel tegen \$ 3.40 naar Rio de Janeiro en \$ 3.25 naar West Italië.

De pitchpine vrachten van de Gulf naar de La Plata rivier toonden neiging tot dalen.

Van Cuba werd een Juni boot afgesloten naar U.K./Cont. tegen 22/6.

Gedurende de afgelopen week bleven de vrachten van La Plata ongeveer op dezelfde hoogte en de laatste dagen was de vraag voor ruimte iets beter. Voor een prompte boot van Conception werd 28/6 en voor een Juli/Augustus boot van niet boven San Lorenzo werd 26/- betaald.

In het Oosten was de vraag voor ruimte iets beter, doch verbetering in de vrachten vond niet plaats. Er werd een Juli boot afgesloten van Karachi naar de Middellandsche Zee/U.K./Cont. tegen 26/- on dead weight.

De vrachten van de Zwarte Zee gaven den reeders weinig aanleiding tot optimisme. Er werd weer een groote Juni boot afgesloten tegen 12/6 naar het Continent, 13/- U.K.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee toonden neiging tot dalen.

Wat de uitgaande vrachten van Wales betreft, de vraag voor ruimte naar de Middellandsche Zee en dichtbij gelegen havens was gering. Gedurende de afgelopen week liepen echter de vrachten naar de La Plata Rivier iets op en werd 13/6 voor de havens aan de beneden rivier en 14/- voor havens aan de bovenrivier betaald. Thans zijn deze cijfers niet meer te bedingen.

17 Juni 1924.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol kanaal	Rotter- dam	Engel- land
10-14 Juni 1924	—	13/3 ²	14 3/4 ¹	—	25/7	25/7
2-7 „ 1924	—	13/- ²	14 3/4 ¹	—	26/-	26/-
11-16 Juni 1923	—	18/- ²	2.40 ³	—	24/1	24/1
12-17 Juni 1922	—	—	13 3/4 ¹	4/-	25/9	25/9
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/2	1/11 1/2	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
10-14 Juni '24	5/-	9/10	12/10 1/2	13.7 1/2	3/9	7/3
2-7 „ '24	5/-	10/7 1/2	12/10 1/2	13/3 1/2	4/6	7/3
11-16 Juni '23	6/-	9/10 1/2	10/6	13/-	4/9	6/-
12-17 Juni '22	6/-	10/5	15/-	13/8	5/1	7/3
Juli 1914	fr. 7.—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

1) Am. cents per 100 lbs. 2) Per ton d.w. 3) \$ per ton kolen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3.— Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoogweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postcheque en girorekening No. 8408, Rotterdam.

INKLARINGEN.
IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Mei 1924		Mei 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	10	14.309	8	11.547
Groot-Brittannië	102	71.636	113	78.198
Duitschland	46	72.881	42	49.480
Noorwegen	6	6.104	6	2.514
Zweden	19	9.995	17	8.600
Denemarken....	5	2.810	4	3.014
Finland	10	4.840	13	7.252
België.	2	4.365	6	3.507
Frankrijk	9	11.721	6	2.383
Spanje	10	8.789	5	3.601
Portugal	2	1.288	6	3.228
Italië	2	1.605	2	2.340
Levant	—	—	1	918
Roemenië, Bulg.	3	6.456	2	3.216
And. Midd. Zeeh.	3	3.687	4	3.643
Ov. Westk. Afrika	5	10.850	3	4.322
Oostkust Afrika.	—	—	2	6.428
Voor-Indië	3	10.480	—	—
Ned. Oost-Indië.	13	51.952	12	45.571
And. Aziat. hav.	1	3.872	—	—
Vereen. Staten..	4	16.966	5	19.584
Ned. West-Indië- Ned. Antillen.	4	6.421	6	11.508
Argent., Urug...	7	33.872	4	21.241
Chili	5	13.708	1	1.603
Totaal	271	368.607	268	293.698
Periode 1 Jan.— 31 Mei 1)	1.173	1.619.426	1.224	1.434.670
Nationaliteit				
Nederlandsche ..	134	230.269	136	188.932
Britsche	57	64.859	49	40.439
Duitsche	43	34.243	48	25.075
Noorsche	8	4.646	10	11.616
Belgische	—	—	2	3.423
Fransche	7	7.947	1	133
Zweedsche	13	6.727	13	7.950
Deensche	1	685	4	2.065
Vereen. Staten .	4	15.643	2	8.823
Andere	4	3.588	3	4.642
Totaal	271	368.607	268	293.698

1) 1913, 917 schepen met 1.047.695 N. R. T.

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

ALGEMEEN ADRESBOEK

van Nederland en Nederlandsch-Indië

ten dienste van

HANDEL, NIJVERHEID, LANDBOUW EN VERKEER

Algemeene Naamlijst van Beroepen en Bedrijven

van alle Gemeenten, samengesteld naar gegevens van ruim 1100 Correspondenten

Zeventiende Druk • Uitgave 1924

Prijs f 25,—

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij Nijgh & Van Ditmar's Uitg.-Mij, Rotterdam

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 Mei 1924

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord		f 1.592.100,—
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort		" 6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponoord	f 1.550.000,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.197.169,84		" 7.489.969,84
waarvoor in geld gestort		
waarvoor effecten gedeponoord	" 2.707.200,—	
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	" 3.000.000,—	
ten eigen gebruik	" 28.566.350,—	
		" 35.823.550,—
Kassa, Wissels en Coupons		" 30.544.485,50
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		" 24.152.458,22
Saldo's bij Bankiers		" 15.682.215,21
Daggeldleeningen		" 2.200.000,—
Prolongatiën gegeven		" 10.897.480,—
Eigen Effecten en Syndicaten		" 10.238.531,66
Credietvereniging	f 60.990.206,15	
Af: loopende Promessen	" 14.550.000,—	
		" 46.440.206,15
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt. f 52.526.582,57		
Af: loopende Promessen	" 4.150.284,30	
		" 48.376.298,27
Voorschotten op Consignatiën		" 1.833.368,82
Gebouwen		" 4.703.311,95
		" 46.440.206,15
	Totaal	f 246.408.975,62

CREDIT

Kapitaal	f 35.500.000,—	
Reservefonds	" 8.584.219,51	
Buitengewone Reserve	" 1.800.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging	" 5.398.695,—	
Reserve Credietvereniging	" 2.353.896,16	
		f 53.636.810,67
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:		
Effecten	f 1.582.300,—	
Contanten	" 9.800,—	
in Leen-Depot Effecten	" 34.241.250,—	
" Contanten	" 51.900,—	
		" 35.823.550,—
Totaal Effecten		" 61.700,—
Totaal Contanten		" 2.001.748,53
Zieken- en Pensioenfonds		" 39.130.954,32
Deposito's		" 936.000,—
Prolongatie-Deposito's		" 845.769,43
Saldo te ontvangen en te leveren Fondsen		" 845.769,43
Saldi Rekeningen Courant	f 70.317.528,46	
" " " voor gelden in het Buitenland ..	" 11.299.140,68	
" " " Credietvereniging	" 4.974.829,42	
		" 86.591.498,56
B. W. Blijdenstein & Co., Londen, B. W. Blijdenstein Jr., Enschede en Ledeboer & Co., Almelo		" 11.756.927,04
Te betalen Wissels		" 14.719.570,87
Diverse Rekeningen		" 904.446,20
	Totaal	f 246.408.975,62